

Napút-füzetek

51.

Álmok és tájak

Cédrus-pályázat – válogatás
a kiemeltek prózáiból

Elkészett döntés

Ezen a késő őszi, hidegbe hajló estén valahogy korán lefeküdtek, pedig nem éreztek fáradtságot. Csalogatta őket az ágy. Nem volt kedvük mással foglalkozni. Balázs eloltotta a villanyt. A lefekvés nála gyorsan ment. A ruhadarabokat szétdobálta a szobában. Akármerre lépett, letett egyet. Reggel, amikor felébredt, fordított volt a helyzet. Perceken keresztül kábultan ült az ágy szélén. Az öltözés, pedig egybekapcsolódott a reggeli tornával, mert amit az este szétdobált, reggel meg kellett keresni. Ágota ezért szörnyen haragudott rá. Sokat veszekedett vele, de minden hiába. Balázsnál ezek a mozdulatok feltétlen reflexekké váltak. Öt éve voltak már együtt, de az asszony nem tudott a férje szokásain változtatni, pedig sokszor tett már erre kísérletet.

Balázs pár évvel ezelőtt faluról jött a fővárosba, ugyanúgy, mint Ágota. Balázs most volt huszonnyolc éves, Ágota három évvel fiatalabb. Balázs egy alföldi kisvárosi gimnáziumban érettségizett, de aztán ezzel a papírral nem tudott ott semmit domborítani, így a szerencsepróbálást választotta, Pesten. A szerencse csak annyira állt melléje, hogy abban az üzemben, ahol a karbantartók szerzésait cipelte, lehetőséget kapott és hegesztő szakvizsgát tett. Ágotának már nem volt ilyen szerencséje, ő egy csomagolással foglalkozó kft.-nél dolgozott, de mivel nem volt más választása, meg a havi bér is elfogadhatónak mondható, így egyelőre egy megállapodott hölgy szerepében élt. A házasságukban eddig még nem talált hibát.

Szóltanul feküdtek egy darabig. A kályhában a tűz duruzsolása nyugtató volt. Balázs a falon a tűzhelebről kiszűrődő, ugránczó fényt figyelte. Sokszor úgy látta, mintha egy féllábú alak táncolna. Máskor pedig ez a kép hirtelen átváltozna egy tüzes nyíllá és minden egyes átalakulásakor belevágódna a szekrény oldalába. A polítúron megtörő fény szemének ütközött, játszadozott vele.

- Beteg a nagymama! – törte meg a csendet Ágota.
- Hány éves már? – kérdezte Balázs, csak úgy tájékozódásként.
- Hetvenöt!
- Szép kor! – csettintett a nyelvvel.
- Igen.

Újból csend ült a szobára, életet és mozgást csak az ugránczó fény jelenített. Enyhe sóhaj verte a mennyezetet, majd Ágota szólalt meg ismét.

- Nem lehet, hogy magukra hagyjuk a két öreget!
 - Menjünk haza ápolni őket? – tört fel Balázsból a logikusan következő kérdés.
 - Miért, talán nehezedre esne? – kérdezett vissza Ágota, bosszantotta Balázs értetlen viselkedése.
 - Nem tudom, de félek valamitől! – mondta Balázs, és felkönyökölt a jobb karjára.
 - Mitől? – volt az egyszerű kérdés.
 - Ottragadunk! – állapította meg Balázs.
-

– Úgy érzed, hogy most Pesten laksz? – kérdezte Ágota, és arra gondolt, hogy itt Dunaharaszti is olyan, mintha falun lennének. A HÉV befut ugyan a Boráros térre, de addig bumlizni, utazni kell.

– Nem egészen – nyugtázta csendesen Balázs.

– Oda csak melózni jársz. A várost csak azon az úton ismered, amerre menned kell mindennap. A többit nem!

– A város mégis más... – okoskodott Balázs, hogy valamilyen érvet mondjon. – Ha kedved van, elmehetsz szórakozni! – rukkolt elő a nagy ötlettel, melyben ő maga sem hitt.

– És eddig hányszor volt kedved? – kérdezte Ágota kemény hangon.

– ...!? – Balázs nem felelt.

A csend kopogott. A tűz duruzsolása zajjá erősödött Balázs fülében. A képek mint megannyi filmkocka peregtek előtte. Az eső... a sár... sáros cipők... mindent összekent vele... A falusi utcák kihaltak. Esik az eső, egyre sűrűbben... Az esti szürkület... magányos csend mindenfelé... A villanyoszlopok lámpáinak fénye nem tud áthatolni a sűrű esőn... Hallja lépteit... két cipő kopogását... egyedül érzi magát... a városra gondol... Fényes kirakatokra... mozgó reklámokra... a forgalomra... emberekre... nőkre... nőkre... szőke... barna... szőke... vörös... szemébe nevetnek... nevetnek... nevetnek... – mintha egy különleges világban repülne. Csak a nevetés, a feléje forduló arcok rémítenék. Más nem is hallott, csak ezt. Aztán mintha szétszakadna a kép, nem lenne hang, csak Ágota figyelmeztetése ébresztené a valóságra.

– Figyelj csak rám! Hányszor? – ismételte meg az iménti kérdést.

A szédület zuhanássá vált a hangra. Felkönyökölt az ágyban, tájékozódott. A falon mozgó fény érte el leghamarább a központot. Kapcsolt.

– Egyszer sem! – szögezte le Balázs.

– Na látod! – nyugtázta elégedettséggel Ágota. Arra gondolt, hogy a nagymama mindig jó volt hozzá. Volt időszak, amikor csak ő foglalkozott vele. Anyja elhagyta egy vörös hajú fickóért. Elköltözött Pestre, őt otthagyt a falun a nagyiéknál. Néha meglátogatta, de abban sem volt köszönet, mert szombaton jött és vasárnap már visszautazott. Egy kék szoknyára és egy fehér blúzra emlékszik, ezt hozta egyszer neki, és a suliban ebben a ruhában igencsak megénezték a fiúk. Más érdemlegesre már nem is emlékszik.

– Azt mondod, menjünk vidékre? – kérdezte Balázs. Arra gondolt, már tiszta minden előtte, az asszony ezt jól kigondolta és most következik a végrehajtás kegyetlen gyötrelme. – Pakoljunk össze, és máris menjünk? – kérdezte élesen és számára fájdalmasan.

– Nem úgy gondoltam, hogy azonnal – váltott enyhébb változatra Ágota.

– Mégis, hogyan? – kérdezte Balázs, és erős mozdulattal felült az ágy szélére.

– Gondolkozzunk rajta! – mondta Ágota, és szemében könnyörgés látszott.

– Mit tennék én ott? – kérdezte hevesen Balázs.

– Szakmád van! A faluban pedig van egy kis üzem, ha még működik...

– És én hegesztenék? – volt az újabb kérdés.

– Hihetetlen ez?

– Nem! – szögezte le letaglózva, egyszerűen Balázs.

– Az üzem a szomszédban van, szinte az utca végén. Nem kellene korán kelned, utaznod. Oda még gyalog is elmehetnél – érvelt Ágota. Érződött sza-

vain, hogy a győzedelmeskedés felé megtette az első lépéseket. A fiú kezd puhulni.

– És tízezreket fizetni az albérletért!

– Ott még az sem volna!

– Ez már durván hetvenezer megtakarítás. Jól jönne havonta. De mit tennél te? – kérdezte Balázs.

– A nagypapa szerezne valamit.

– Nem fizikait?

– Nem. Valamilyen irkálóst! – mondta könnyedén Ágota.

– Beszélni kell az öregekkel! – állapította meg Balázs. Ebből az is kiérvődött, mintha már beleegyezőleg nyilatkozna, de önmagában még nem döntött el semmit.

– Két hét múlva úgyis megyünk! – nyugtázta Ágota. Ebben az összegzésben részéről az is benne foglaltatott, hogy hátha ez a döntés kedvező irányba vihetné kettőjük életét is. Ott lennének az öregek mellett. Segítenék őket, meg a gyerek is jöhetne már, titkon sokszor megfordult a fejében az anyaság érzése, de erről Balázsnak még nem beszélt.

A kályhában kialvóban volt a tűz, már nem pattogott annyira, a fények is csökkentek, tört pislákolássá váltak. Mintha minden nyugalomra váltott volna.

– Szép álmokat! – mondta Ágota.

– Neked is! – válaszolta Balázs és a fal felé fordult. Érezte a falból kiáramló hidegséget. A gondolatai is ezen a pályán futkostak. – Hegeszteni!? Nem is lenne rossz. Igazi hegesztő lennék! – összegezte eddigi megállapításait. Azt tudta, nem fog sohasem a Panteonba kerülni, de ha meghal, jó lenne, ha hagyna maga után valami maradandót. Most jutott eszébe, mi lenne, ha születne egy fia? Ők még fiatal házaspár, nincsenek lekésve semmiről. Ezek a gondolatok cikáztak a fejében, mikor egyszerűen, minden átmenet nélkül mély álomba merült.

Hat nap múlva a postás hozott egy táviratot. Ágota vette át, elolvasta és szóltan szomorúsággal lerogyott az ágy szélére. Balázs kivette a kezéből, olvasta ő is, majd Ágota mellé ült és átfogta az asszony vállát. A távirat szövege kavargott mindkettőjük fejében. „Nagymama tegnap reggel meghalt, jövő pénteken lesz a temetése. Nagypapa.” Úgy érezték, mintha összedőlten minden körülöttük.

Előre! Rendületlenül!

Már az elején sejtettem, hogy nem lesz könnyű menet. A folyosón rengetegen voltunk. Behívtak. Két nő ült velem szemben. Az egyik – egy szemüveges – futó pillantást vetett rám, majd tekintete a lábamra esett. Mit néz? – a szoknya... – villant be. A szokásos kérdés. Mi motivált, hogy ide jelentkeztem. Ment, mint a karikacsapás. Kezdtém elbizni magam. A szemüveges belelapozott az előtte lévő nagy stósz tetején lévő lapba. (Az önéletrajzom volt.) Mi a véleménye a közel-keleti helyzetről? – kérdezte angolul. Mi az X-ciklus? – tudakolta németül... Az X-ciklus... úristen... valahonnét távolról csengett a tanár hangja, ez a legfontosabb ciklus, de vannak mások is, akiket érdekel... valami lábjegyzetben volt... Beugrott az ábra... ez az, ez lehet az!... A szemüveges kurtán bólintott. A másik, középkorú nő már olaszul kérdezett. Hagyott gondolkodni, egyre hosszabban kezdtünk beszélgetni, már mosolygott is egy-egy válaszon, mikor a szemüveges rászólt. – Enikő, a következőt, kérlek... Igen, Anita, mondta a nő és sietve elbúcsúztak... – Majd értesítjük – szólt a szemüveges, de már nem nézett fel a papírjaiból...

– Globovác Anita – mondta a szemüveges nő. – Készüljön fel, itt csak a legjobbak maradnak meg. Fizetés... remélem, megfelel, ha nem, most jelezze, van másik jelöltünk is...

Ez itt az iroda. Falanszter. Három asztal egymásba tolva. – Rita... légy szíves... új kolléganő... tanítsd be... – Szomorú szemű, szőke lány. Anita még vetett ránk egy pillantást, aztán visszament az asztalához.

Az első nap gyorsan telt. Közeledett az este. Mikor mennek ezek haza? – gondoltam. Hat óra. Rita gépel, Anita a gépe mögött. Semmi változás... Hét óra... Semmi... A lépcsőház felé füleltem (a szomszédban is voltak irodák), se lépések zaja, se ajtócsapkodás, néhányszor némi beszédfoszlány. Kimentem a folyosó végén a WC-re. Ráláttam a szomszéd iroda üvegajtájára. Még mindenki dolgozott. ½ 10-kor Rita készülődni kezdett. – Már? – kérdezte Anita, mikor elköszönt. 10-kor leléptem. Anita még javában nyomkodta a billentyűket.

Másnap megkaptam a szolgálati mobilt. – Mindig legyen bekapcsolva – mondta Anita. Töltőt is kaptam hozzá. – A cég ajándéka – tette hozzá gúnyosan.

Nemsokára konfliktusba kerültem Anitával. Egy nap az asztalomra tettem kis kék plüssmókusomat. Még egyik régi osztálykiránduláson vettem... ott jöttünk össze Gyulával... aztán hogy szétmentünk... mindegy, a mókuska volt a kabalám. Anita hirtelen az asztalhoz lépett és felvette a mókust. Sokáig nézte, aztán eltűnt vele... Tíz perc múlva visszatért. – Ez munkahely, nem otthon vagy – mondta csendesen. Másnap véletlenül a takarítók kukája mellett mentem el (kissé tovább maradtam, sok mindent kellett elintézni, és már csak a mellékbejáraton tudtam kimenni), mikor a kidobott mosószeresflakonok, szétment rongyok tetején valami kék figurát vettem észre. Mókuska volt. Plüssanyagát foltokban kimarta a sav, fél szeme leszakadt... Fájó szívvel hagytam ott...

Lassan kiismertem magam. Volt egy hálózati levelezőprogramunk. Az e-mail címének a színe jelezte a levél fontosságát. A piros színű levél volt a sür-

gős, azonnal elintézendő (Anita folyton ilyenekkel bombázott), a zöld a kevésbé sürgős, a kék a nem sürgős. Általában a kék levelek szóltak a vállalati bulikról, egyéb ünnepekről. Hát igen... legalább volt beszédtema a munkán kívül.

Először csapatépítő tréningre mentünk a hegyekbe. – Lányok, indulás, olyan szobaszínetek van, hogy csak na, kell egy kis friss levegő! – toppant be Anita. Hiányozni nem lehetett, elvégre „mi egy csapat vagyunk” ahogy a szlogen is mondta. Szép hegyi táj, jó levegő – eleinte tényleg jól éreztem magam...

Másnap elkezdődött a csapatépítő tréning. – Kik a legjobbak? – kérdezte a vezérigazgató. – Mi vagyunk a legjobbak – harsogtuk kórusban.... Jobbak vagyunk, mint az X kft., a Z bt.! Mi vagyunk a legjobbak, mi leszünk a legjobbak – skandáltuk. Mintha valami torz visszhang is hallatszott volna...

Aztán este a vezérigazgató pasának öltözött be, titkárnői mint ágyasai táncolták körül. Nagy sikere volt a jelenetnek...

Másnap jelvényeket kellett találni a bokorban. Tiszta dedó – gondoltam. Csapathimnusz is született:

„Mi vagyunk a győztesek,
a megrendelők szeretnek,
Mi leszünk a legnagyobbak,
mindenki dicséri munkánkat!”

Meg kellett szavazni a legjobb és a legrosszabb munkaerőt is. A legrosszabbról paródia is készült, amint sietve oson a folyosón, lábujjhegyen, hogy észre ne vegyék, miközben a többiek dolgoznak... Rossz érzés fogott el. Zsófi egyedül neveli a gyerekét, az óvodába siet... az óvó nénik ½ 5-nél tovább nem várnak... hányszor panaszkodott, hogy milyen fitorokat vágnak... (na, csak-hogy megjött anyuka, azt hittük, Pistike itt éjszakázik!)... Mellette a szüleit is segítette (betegek, a gyógyszerük kész legyen!). Nevettek... mind nevettek... Anitának a könnye is potyogott...

Itt ismerkedtem össze a lányokkal. Barbival és Kristával. Ők a szomszéd irodában dolgoztak, de nekik is Anita volt a főnökük. – Te szegény! – sajnáltak, amikor megtudták, Anita a szobatársam. Egyszer kiszaladtunk a szomszéd pizzériába... Krisztit ünnepeltük... elszaladt az idő... Anita úgy leszúrt minket, hogy majdnem a földig süllyedtünk szégyenünkben, és a kis kalandot fizetésünk egy része is bánta... Onnantól én is Marira hagytokoztam... Mari egy étel-szállító cég alkalmazottja volt. Felvette a rendelést, hozta a kaját, neki kellett fizetni... Lehetett egy hétre előfizetni, de egy-két napra is... Jól főztek, de egy hónap múlva már rá sem bírtam nézni a fehér műanyag dobozkáikra...

Eleinte örültem szépen gyarapodó bankszámlámnak. Már elképzelttem, mi mindent fogok venni. Kedvenc boltom azonban, mire hazaértem, már régen bezárt. Elutazni sem mertem a mobil miatt, kaptam egy laptopot is, Anita arra küldözgette a hétvégi sürgős munkákat. Már porszívózni sem mertem, mert egyszer nem hallottam a mobilt, csak később láttam a nem fogadott hívást, Anita pedig később igencsak letolt a hanyagságom miatt.

Anyáékat már régen nem láttam. Hétvégén nem mertem mobilon beszélni – hátha Anita keres – hétköznap nem volt időm, e-mailt nem írhattam (anyuék nem értettek a számítógéphez), levelet írni meg kissé nevetséges lett volna...

Bevonultam a WC-be. – Szia, anya, hogy vagytok? Jól, persze... apu, Zolika?... figyelj, mennem kell... majd kereslek... persze...

– Hol voltál ilyen sokáig? – csattant Anita hangja.

– A WC-ben.

– Ilyen sokáig?

– Sürgős volt – nyögtem ki...

Sokáig nézett rám. Összeszorította a száját, de nem szólt semmit...

Már megszoktam, hogy amíg munka van, addig benn maradok. Munka pedig mindig volt. Kapkodtam egyik feladattól a másikig. Miért nem veszünk fel több embert? – kérdeztem Anitától. – Mert így gazdaságos. Nézd, nem kötelező itt dolgozni... – vágott vissza. Több kérdésem nem volt.

Hol jobban, hol rosszabbul ment a cégünknek. Egyszer a vezérigazgató mindenkit meghívott egy kis pezsgőzésre, megköszönve az eredményes munkát, máskor minden dolgozót lehívott raportra, ahol mindenkinek el kellett számolni az adott projektben való részvételéről. Aki nem bizonyult hatékonynak, azt kirúgták. Ekkor már Anita is nyugtatókon élt...

Máskor egy lánnyal patáliáztak, aki húsz perccig beszélt a barátjával telefonon a hétvégén. – Ez céges mobil, érted? – Anita ordibálása messzire elhangzott. A lány másnap már nem jött be.

A karácsonyi buli viszont fantasztikus volt. Az egyik legjobb popzenekar zenélt, svédasztal volt, mi szem-szájnak ingere, a vezérigazgató még rokokozott is az egyik lánnyal. Ott jöttem össze Olivérral. Dumáltunk, iszogattunk, lassúztunk... Szép este volt... Csak Anitára voltam kiakadva. Először meg sem ismertem. A szürke kosztüm, a konty, a szemüveg már sehol sem volt, egy igencsak kivágott ruhájú, dauerolt hajú, spicces nőci perdült elém... – Na mi van, kicsim, meg sem ismeresz?... buli van, buli... olyan jól érzem magam... – vihogta. Az est folyamán csókolózott az egyik informatikussal, a vezérigazgató hátát tapizta, aztán az aligazgatóval látták... Állítólag reggel az egyik széken ülve találták meg a takarítónők... Másnap az irodában ebből semmi sem látszott. Eleresztettem egy célzást, de a szeme se rebkent. – Ócska humorod van – jelentette ki szárazon. Onnét kezdve csak vacak melót kaptam. Kis megrendelők ócska munkáit...

Minden az én nyakamba szakadt, mert Rita is elment. Egyik reggel kisírt szemmel állított be. Láttam, baj van. Anita elé állt. A mamája meghalt... A papája beteg, mellé kell állnia a nehéz pillanatokban. – Mikor lesz a temetés? – kérdezte Anita... – Különben is, remek intézetek vannak, és létezik ápolószolgálat is. – Rita csak nézett rá... – Kilépek – mondta, és becsapta maga mögött az ajtót. Anita fulladozott a dühtől. – Ilyen jó helyet úgysem találsz – sziszegte. Rita utódja egy kis szürke egérke lett. Se szó, se beszéd, csak a munka. Ő lett Anita kedvence.

Anitát kitüntették. A cég kiváló dolgozója lett. Boldogan mosolygott és köszönetet mondott mindenkinek, aki lehetővé tette, hogy ennél a nagyszerű, dinamikus fejlődő cégnél dolgozhat. Furcsa volt, hogy nem éreztem semmit. Üres voltam legbelül. Odamentem gratulálni. Rám mosolygott. Az az ő napja volt...

Olivérral hol összevesztünk, hol kibékültünk. Hétfvégén a két mobil pihent egymás mellett. Már lassan egymáshoz sem mertünk érni, hátha... szakítottunk, kibékültünk, szakítottunk... próbálkozott más lányokkal is, de az ötödik

lemondott találkozó után már mindegyik megsértődött. – Te legalább tudod, mi a helyzet – mondta a sokadik békülésnél.

Mostanában furcsán éreztem magam. Émelygés, szédülés, lelassultam, legszívesebben egész nap az ágyban hevertem volna... Ki kéne vizsgáltatnom magam, nyöszörögte belül egy vékonyka hang... mindennap elmentem a rendelő elé. Mikor munkába mentem, még nem nyitott ki, mikor hazafelé tartottam, már a csillagok is fenn voltak az égen... El kéne mennem szabira... jutott eszembe, de épp egy fontos munka kellős közepén jártunk, új megrendelő tűnt fel, a főnökség mindennap személyes hangú levelekkel biztatott mindenkit a minél jobb munkavégzésre...

Anitának is feltűnt a dolog. – Mi van veled, olyan sápadt vagy? – kérdezte.

Akkor már éreztem.

A konyhában estem össze.

Vér, vér mindenütt...

Nem kell már megmondanom... – jutott az eszembe.

Nagy Zopán

„Álmokról és tájakról”

*(Az álmokról beszélni igen nehéz,
hiszen ők beszélnek rólunk –
ha helyesen hallgatózunk...)*

Elindultam.

(A rengeteg tépelődést és készülődést egy hirtelen nekirugaszkodás oldotta föl.)

Elindultam (talán egy régi, névtelen levél zaklatott hívása miatt), s hozzám három különös állandó barátom csatlakozott, kiket egész életükben a kihívások, a bizonytalan „expedíciók” vonzottak. Négyen lépdeltünk tehát: P., a könnyűbúvár, L., a „leszázálekolt” vadállat-szelídítő (és pirotechnikus), A., a kisrepülő-pilóta (volt sárkányrepülő-készítő és solymász), no és én, az amatőr geológus-önológus.

Néhány hét elteltével már sok-sok népszokás, látvány, de főleg történet ivódott belénk. Túlmesélt és agyonhallgatott gondolatok, emlékek tették vizionárius együttlétté utazásunkat.

– Már bocsánat – mondta mosolyogva A. –, de megszáradt ondó illatát szuszogja e föld... – És valóban, kénköves vidéken jártunk, Gomorra-szerű kietlen pusztán, ahol Lót felesége változhatott bizonyos bálvánnyá, s amit a Holt-tenger déli partja zúz. (Mi azért többször is hátranéztünk.)

Eszembe ötlött Noé, aki állítólag elsőként ültetett szőlőtökéket hasonló tájon – ám a Gilgames szerint ugyanezt már régebben megtette Utnapisti (Utna István?) az Eufrátesz mellett... Ez most lényegtelen, hisz egy csepp bort sem feltételezhetünk a környéken – inkább a régi Jaffa helyszíne lehet a közelünkben...

Minden négyzetméter a bibliát idézi, minden földrajzi támpont a történelmet alakítgatja, s minden történet szorosan épül össze álmainkkal.

– Az álmok – kezdte el L., mintegy benső monológomra reagálva –, az álmok nem csupán alvásunk tudatalattijában végbemenő tevékenységek törmelékei... Ezt már Abu Júszuf Jakub al-Modzsahid is tudhatta, hiszen 1166-ban (tizenhat évesen) megálmodta, hogy pontosan harmincegy év múlva, Észak-Afrika szultánjaként seregeivel majd egészen Madridig hatol és leigázó sikereket ér el... Abu J. J. al-Modzsahid mindemellett sokat ábrándozott Núbiáról, e múltba süppedt mitikus tájról a Vörös-tengernél, melyet a Nílus óriási kanyarulata táplált. Vágyódott, belebetegedett e gazdag vidék visszatérő képeibe, így regresszív álmaiba pusztult bele, nemhogy a progresszív jelzések útján haladt volna...

– Most hagyjuk ezeket – szólt közbe A. –, inkább saját álmainkat meséljük, melyek az úton születtek vagy már régről kísértének bennünket. (Ezután ez szokásunkká is vált.)

P. – aki különben poéta-hajlaimban is virágzott, s legtöbbször lebegett – kezdte:

– Néhány napja, amikor napszúrástól vergődtem, ilyesmit éltem át:

„kifeszített bőr a csend
lakkcipők párolognak,
a szél testekre olvad,
kéjes ásítás a csend”

– szavalt valaki, miközben én a sivatagban menekültem. Ott türkmén-szerű emberek rejtegettek. Napokon belül reám simult egy őrző leány, Aloisz. Hüllőbőr leplekkel védett a hó ellen, s gyakran tapasztotta fülemet hús combjához. Hallgathattam benső kavargását szelíd-nyugtalan lényének, mely sugárzása délibábo-kat vont körém. Elveszett az idő, s én elvesztem Aloisz kigyó-simulásai-ban... Aztán bódulatok, hempergések hevében Ameshis, Dorothis és Abattis is reám fonódott... Egy reggelen nagy pisztáciafa alatt ébredtem arra, hogy vadszamarak ropogatnak éretlen gyümölcsöket, az égen pedig felhősínű sas kereng, majd megláttam a vak öregasszonyt is, aki nap mint nap a sas röptét követi fölemelt kezével... A kép megszakadt, és egy falat láttam, mely kezdett reám nyomódni (de az már otthon, ahol „másik énem” aludt), s erősen kellett tartanom, visszanyomnom, nehogy szétlapítson; erőlködés közben (és mialatt Aloisz is közeledett felém „amott”) efféle szavakat kiáltoztam: „...fosz, fosz, foszforta, idángo-dra mipolga... begondzsa, adalázs, felverzény, mitomál pévked a hómkerén... és rasszák divít, míg jó krón a mekosszák... majd szí, passzát, brahmácsi csibram, s dí minyót, bediót... de higa, de kraghiga és tamar a kuszkimár... Ó, mangó-limák, magnó-inák, ó, Szi-o-la..!” Hő terjengett, majd hidegrázás, s kívülről láttam, hogy homlokom áttetsző üveg (akár egy kirakat), és nyomom hozzá a falhoz, mely szintén egyre üvegesebb, s kintről már szemek tapadnak felém, hogy nézzék fejem bensejét... Teljes erőmből próbáltam homlokomat szilánkossá törni a falon, hogy csak törmelék-gondolataim maradjanak... Valahogy így ébredtem.

A történet tetszett, de mindannyian elhallgattuk a „megfejtést”, hisz nem mondhattunk volna egyebet oly közhelyeknél, hogy: „az ezt álmodónak paranoiás képzetei vannak, miközben megcsal valakit (talán önmagát is), és nem akarja, hogy fejébe lássanak – főleg ne idegenek, kirakaton kívüliek...” Egymás történeteit rendszerint magunkban emésztettük meg, s hagytuk, hogy mindez a külső képekkel is eggyé olvadhasson.

L. (közülünk talán a legtapasztaltabb-„legtudományosabb”) így szólott: – Az álom őskori világokba meríthet, racionalizmus- és háborúmentes állapotokba, ám az ok, hogy ez ritkán történik: az a tudat tagadása, passzivitása. Tagadja, elnyomja a tudattalant. Ámbár: „demonstratio ad oculos” (a szemmel látható bizonyítása) sem egyszerű művelet... Élt egy Abú l-Valid Muhammad ibn-Muhammad nevű arab-andalúz filozófus, aki pszichoanalitikusként is próbálkozott. Álomanalíziseket készített, bonyolult eseteket fejtett meg, s kötetiben viszszavezette, bemutatta a legapróbbnyi részleteket is. Ám a történeteket – melyekről az elemzések születtek – csak ezek után találta ki, mintha azokat különböző páciensek mondták volna el. Eme csalással mutathatott föl olyan „tökéletes definíciókat”, melyeknek minden részecskéje a helyén volt. Így lehetett ünnepelt professzor – halálában pedig kitaszított, magányos sarlatán... Tőlem ne várjatok saját álmot; a másokéval viszont szívesen „játszom”...

– Azt hiszem, eltévedtünk – mondtam egy napon –, bár eddig sem tudtuk, hogy pontosan hol járunk.

Egy erődítmény közeledett. („Mi ez, talán Monsalvat? Nem, ahhoz túl nagy a hőség... Akkor a Quabbat al-Sakra? Nem lehet, ahhoz meg túl

fekete...”) Fekete Nyolcszög-kővár, sivatagi hőség. („Orbis terrarum est speculum ludi” – „A földkerekség a játék tükre” – suttopta L.)

– Ez mégis az – kiáltott föl A., vékony sólyomhangján –, a Quabbat al-Sakra. Sokat olvastam róla; igyekezzünk.

(Fülemben melanéziai dalrészlet, egy leány dúdolja fésülködés közben: „Fekete szín, ó, gyönyörű fekete szín, ó, tökéletes fekete szín! Fénylő szemek fénye, világító szemek világossága. Ez hát a szajukum. Csalogató, erős fekete szín...”)

Haladtunk, ám az erődítmény nem tűnt elérhetőbbnek, sőt: messzebbről „átláthatóbb” volt. A fáradtság foszló, száraz és üresedő asztráltestté alázott minket. Mintha minden lépés után elhagytuk volna lábainkat, melyek a homokban állva mutattak fenyegető példát azoknak, kik netán erre merészkednek. (Leprások szobor-torzói, a haladás és a cselekvés tagadásai...)

Jobb lenne hátrafelé menni, gondoltam. – Pedig délibáb az nem lehet fekete – kiáltozta A. –, csak fekete nem lehet! Vagy egy geometrikus, óriási kemencét vetít elénk a képzelet?

Beledöglöttünk, ám leginkább P.-t kellett féltelnünk, aki már saját izzadságát itta és kente szét magán, hogy valamennyire úgy érezze, sós folyadékban lebeg...

Alkonyatra érkezünk egy kis „oázishoz” – korántsem a Nyolcszög-várhoz –, majd mély álom préselt össze minket.

Másnap (ez várható volt) A. mesélte el lázálmát: – ...Dögvész pusztította országunkat, s engem valahogy „kiküldetésben” részesítettek. Alamatba kerültem, ahol az iszlám szufiktól kapott hasis által a Quabbat al-Sakra labirintusi kupolájában csodálhattam

a konstrukciót. Ó, arany és kő, iszlám és keresztény egysége. Szíriai bölcsék, perzsa pompák, túlvilági benső terek... Az „Ezeregyedik éjjelen” (így becézték ama napot) Egyiptomból érkezett hozzánk a Szultán, a nagy Malikal Kamil. Bronzba, jáspisba és grafitba öntött elefántokon lépdelt kísérete. Kérésére rögvést megnyitották a Hatalmas Parázs-kaput, melyen át mindannyian beléptünk egy későbbi bugyorba: a pokoli (és gyönyörű) „Lángsír”-ba. (Ott egy „Dante-szerű” embert láttam, amint jegyzetel és örömeben zokog...) Azután áthaladtunk a Platina-barlang üres, síkos termeibe, hogy elméinket frissítő „szaunának” tegyük ki, ám ott az elefántok szörnyűséges, visszhangzó ordításba kezdtek. Az őrjöngés közepette mindenki menekült volna valamerre, de akiket az elefántok meghagytak, azok egymást taposták el... Zárt márványajtót ütögettem... Arra ébredtem, hogy leszakad a kezem, s az üvöltések belém szakadó rezgéstől elveszítem ép elmémet...

Barátunkat gyógynövényekkel borogattuk, engem pedig már nyugtalanított, hogy egyetlen motívum sem utal olyan helyszínre, melyet egy (a) névtelen levélíró mutatott be nekem, s kérte, hogy keressem és mentsem meg őt... Vártam tehát, hogy tovább indulhassunk.

L. eközben – bizonyára pilóta barátunk álmának hatására – így bölcselkedett: „A vallások (gyöngeségük és egymásrataltságuk által) összemósódnak, a tömegpszichék elterjednek, elbutultan s megzavarodva bolyonganak, zavarva az igazabb szellem elmélyedését s épülését. Igazi önvalónk nem-ismerése Isten kilétének távolságát (is) növeli. Az individuum harmóniája pedig ős-mélységünk tisztaságát közelíti meg, s az Álmodásban van ez legközelebb...”

(„Ez nem, ez nem itt, de igen... valami távol... ez rossz... a jó, igaz: legbent, legmesszebb-közel, igen, a jó-igaz repülés...” – motyogta A., lázas-félmájában.)

Napokon belül egy hatalmas fal jelent meg, mely végeláthatatlanul kanyargott (akár a kínai). Messziről látszott, hogy nem lehet közönséges építmény. Előtte néhány lény mozgolódott szemcseszzerűen, mintha apró homokszobrocskák szúrnák szemünket már oly távoli vibrálással. Ezért elgondolkodtunk s lepihentünk a megközelítése előtt... Ekkor – meglepetésünkre – L. kezdett neki egy nagyon régi (akkoriban vissza-visszatérő) álmanak előadásához:

– Most már ideje, nem marad benn tovább, meg túl is vagyok rajta – hebegte, majd folytatta. – Ősz vége lehetett, keskeny, sőt egyre szűkülő utcába kerültem. Szinte metafizikus térben haladtam (ez most hülyén hangzik), a fekete bokrok mintha egy leégett város maradékaiként guggoltak volna. Mögöttük néha házakat (inkább merített papír kunyhókat) láttam, geometriájukat enyhe szél maszatolta bizonytalanná, s idegesítően rezegtek. Nemsoká, a hosszú távolból két meztelen kislány szaladt felém. Az egyik szőke, selymes hajú dundi, a másik rövid, fekete hajú, félvérszerű, ferde szemű, sovány teremtés. Ekkor megfordultam, s elkezdtem futni előlük, ám éreztem, hogy ezt játékból teszem. Hirtelen leültem, s ők úgy rohantak hozzám, mintha rég ismernének, illetve csak a kis sárgás lány, hisz a másik futott tovább (éreződött, hogy az utca végén egy társaság várja őket). Az apróság körülrajongott, akár egy beteg kis állat, majd leguggolt, hogy dolgát végezze, s én tartottam sima és hihetetlenül kicsi testét. Erőlködött, túlvilágian mosolygott, majd

nagy rémületemre nemcsak a fenekén, de hónalján s teste többi részén is, kis hasadékokon át: fröcsögött elő a híg sár, az ürülék. Jött a combjánál, a melle helyén, jött a hátából és a köldökéből... Iszonyodtam, de fájdalommal mosolya kényszerített, hogy tartsam őt. Akkor már paskolgattam a fenekét, kissé rázogattam, s tereltem volna az ösvényre, hogy fusson a várakozók felé, de ő úgy reszketett, oly zajokkal, mintha valamiféle üveggolyó vagy kavics rázkódott volna szinte áttetsző kis lényében. Ám az egyik alak a társaságból már közeledett, hisz messziről úgy hihették, hogy bántom e csöppséget, én meg egyre idegesebben terelgettem őt, de még folyt belőle a sár... Az árnyék már fölénk emelkedik, remegek, arcába nem nézek, csak nyújtom felé a kislányt, de nem tudom, mit cselekszem, és elfordulva indulok, amerre az álom elején kezdtem...

– „Ősz, banálisán = elmúlás. A kislány egy meg nem született lény, aki persze tiszta – örökké tisztuló, áttetsző – és öntudat nélküli. Tekintjük úgy, hogy ő egy csörgőkő vagy gumós zörgőkő (lapis a quillae), mely agyag-vasércből áll, benne feloldott maggal, ami gördül és zörög. Embrió, mely igen mozog, tehát ki akar tárulkozni. Ám avval, hogy későn találták meg és hibásan nyújtották át a Gond-viselés vagy a Sors karjaiba, a meg nem született megóvása sikertelen lesz, esetleg beteg lény születik erőszakos közegben.” Hát ilyesmiket olvasott ki álmomból egy átkozott neurológus-pszichoanalitikus-„alkimiska”, és valahol mégiscsak igaza lett, hisz tudjátok, nem lehetett gyermekem ezer próbálkozás után sem...

Végre nekivágtunk, hogy megközelítsük ama nagy falat (közben sokat gondolkodtam a gumós csörgőkő érdekes hasonlatán), s ahogy az köze-

ledett, egyre kivehetőbb lett a kép: néhány nagy gerinces bogár újra és újra nekiütközik a falnak, visszaesik, de folyamatosan ismétli a műveletet. (Emberek voltak azok.) Odaértünk. A falnak ugrálókhoz egy szakadt próféta üvöltözött: „Cave! Cavete! (Óvakodj! Óvakodjatok!), ti, kik saját árnyékotokat próbáljátok átugrálni, hogy negatív lelkiismeretektől szabadulhassatok, ahelyett hogy megismernétek azt is, és élni tudnátok vele...” Ám a guggoló-ugrálók teljes hibbantsággal vérezték tovább a falat s homlokukat...

Ámulva lépdeltünk tovább. Ott meg egyesek saját arcképüket próbálták a falra festeni (ki tudja, hányadszor), hogy eddigi énjük „maszkjait” levetkőzhessék – így mindegyik előtt csupán mázoló-absztrakciók csurogtak szét.

– Uraim, megmondanak, hol vagyunk? Halló, uraim, mi a neve ennek a falnak? – kérdezősködtünk, de egyetlen gesztussal sem reagáltak reánk; mindegyik más tartományban hadonászott ecsetjével...

A fal mentén haladtunk már jó ideje, átjárót azonban hiába is kerestünk. Egy éjjelen nagy tüzeket láttunk meg, körötte furcsa ünnepség, tetovált szekta, fokozódó hangzavar. A résztvevők magukhoz húztak minket, s a körbeadott pipáktól hamarosan oldott és aktív tagokként vibráltunk mi is. Négy megbűvölt kígyó tekeredett és ágaskodott a lángok között, mindegyik hozzánk tartozott. Mind (bár különbözőek voltak) egyetlen cél felé próbált siklani, egyetlen mélységes odú felé. Körülöttünk táncok, rituális, örült sikongások... s akkor, a szertartás csúcspontján a kígyók fokozatosan hatoltak be, merültek el a szekta uralkodónőjének szentélyébe, izzó-bűvös nyílásába... Így látott minket vendégül

az Ophiták úrnője... (Reggel elernyedve, kiszáradva távoztunk.)

Kétnapi vánszorgás után ismét le-táboroztunk, s P. barátunk rögtön nyöszörögni kezdett, embriópózbba helyezkedett, s éber-álmában kezdett el szavalni: „Adalma! Amla-da, vadalma! Örület hatalma, hús fuvallat, zord lebegés. Mély hallgatások, halk temetések... Ó, Dalma, Adalma! Önpusztításaim pengéje, rezignációim mértéke, te mérgező ártatlanság, te misztikus, kortalan táj! Te jeges fényekbe fagyott, te viruló, szüzi halott...”

Érdeklődéssel hallgattuk barátunk szenvedélyes-szenvedő verszetét, s ő hosszas szüneteket tartva forgolódott: „Szemedből ibolyántúli kutak nedvessége, csillámló úr... bús mozdulatok, sötét dallamok, rianó árnyékok tündére, te újholdnak örvénylő vére, tőled ügetnek angyal-állatok felém, át a tornyokon, tükrökön át, éjek gátjain vakon, és falát szaggatva minden álom-házamnak, melyeket magam ellen építek, melyekbe előled rejtőzöm, előled rejtezek – beléd... Legmélyebb termeidbe üzöl kegyetlen vágóakkal, érintetlen combjaidon át, s rezzenetlen melledhez, sűrűlódásaim tébolyában... Adalma! Te állat, te szűz szörny. Ámulat, suttogás, ezüst álom, finom-éles bronzrepedés, illat, bódulat, sugárzó mozzanat, áttetsző opál-nevetés... Te ájulásaimba simuló, betegségeimbe ragyogó! – erogén, buja olaj és jégvirág. Húsevő növény, eufórikus párna... arcom-lelkem-létem iszonyú megrontása...”

Barátunk végre elaludt, mi is azt próbáltuk tenni. Igazán már semmin sem csodálkoztunk, tudtuk, hogy a nélkülözések, a bizonytalan vándorlás, a homok, a hó és a rengeteg különös látvány mindannyiunk mélyéből fölkavarhat bármit s bármilyen formában. Összekuporodtunk tehát.

Reggel egy dervisszerű szerzetes állott előttünk, és sórt kért. Kis tálkát tartó kezei egyenletesen remegtek... Dél körül ugyanilyen szerzetes jelent meg, ő ként szeretett volna, estefelé pedig egy harmadik hasonmásuk, aki higanyt koldult. Mi mindháromat átöleltük, mivel mást nem tudtunk nekik adni, majd éjjel folytattuk utunkat a fal mentén. (Ahogy telt az idő, kivilágosodott bennem, hogy mindhárom szerzetes ugyanaz volt, s csupán valamiféle „próbát” tett velünk, mielőtt továbbindultunk.)

Kisvártatva hajnalodott, s ezt el sem hittük: a falon egyszerre pillantottunk meg egy embernyi repedést, melyet az idő véshetett ki mint „szobor-negatívot”. Átléptünk hát, és vakító-fényes pusztaság fogadott. Szemünket dörzsöltük, hogy kirajzolódjon valami, amikor L. fölkiáltott: „Hakeldáma! (Vérmező!). Kiszáradt vérmező ez foszlott madárijesztőkkel, kormos fákra aggatva.” Ekkor keresztre feszítettek és kerékbe törtek

sokasága tárult elénk, mindegyik fejfelé lefelé lógott („átfordulás”: az egótól való totális megszabadulás). Mást nem tehattünk, mindegyik fordítottra álló keresztet vetettünk, s csak ezután hagytuk el e mezőt. Már bűz sem áradt a kiégett roncsokból, csupán néhány csontváz sercegett a felkelő nap melegétől. A horizontról áradó fény egyre elviselhetetlenebbé vált, mégis haladtunk, s ott egy völgy felé táruló Fény-kapu hívott át elmosódott körvonalai alatt. Vonzott minket, ám ki tudja, hány perc, óra vagy évszázad sodródott el bennünk abban az állapotban... A Kapun túl vizsont (már tisztán emlékszem) Mindenki Egyetlen Lényként pulzált bennem... Mintha kívülről láttam volna, hogy bennem Minden s Mindenki elfér, virágzik, el-sorvad, lebeg... És társaim is így láthatták az Egységet, külön-külön, mindenki a saját lelkivilága által. (Közben Fény, mindenhol fehér Fény...)

Egy kórházi ágyon ébredtem.

A három királyfi meséje

(Részletek)

Egyszer volt, hol nem volt, élt egyszer egy király. Ennek a királynak három derék fia volt. Amikor a fiúk már eljutottak a megfelelő korba, a király magához hívta a fiait és a következő szótartot intézte hozzájuk:

– Édes fiaim! Immáron felnőttetek, ideje, hogy valami szakmát, foglalkozást válasszatok magatoknak és gondoskodjatok magatokról. El kell döntenetek, hogy miből fogtok megélni. Én még nem akarom abbahagyni a királykodást. Látjátok, hogy jó erőben vagyok, még sokáig el tudok lenni a trónon, ezért a helyemre ne pályázzatok. Amúgy sem tudám eldönteni, hogy melyiktök lenne a legalkalmasabb utódomnak. Mivel egyformán szeretlek benneteket, kaptok egy-egy zsák aranyat, azzal aztán mehetek szerencsét próbálni. Annak örülnek, ha elmondanátok, milyen utat választotok magatoknak, hogy anyátoknak is elmondhassam. Egy feltételem van, amit be kell tartanotok. Azt kívánom, hogy menjetek más-más országokba, mert itthon csak királyfiak maradnátok, és az emberek úgy is bánnának veletek. Ne menjetek egy helyre sem, mivel együtt nem tudnátok megismerni magatokat.

– Én, apám-uram, gazdag ember akarok lenni – mondta az, akit Józsefnek hívtak.

– Helyes, fiam! A zsák arany, ha jól gazdálkods vele, segít elérni a célotat. Légy gazdag ember! Azért csak mondd el nekem, hogy miért éppen gazdag-ember akarsz lenni.

– Azért, édesapám, mert akkor mindenki engem irigyelne.

– Én jó ember akarok lenni, édesapám – mondta a Jancsi nevű fiú.

– Jól döntöttél, fiam! Mondd el te is, hogy miért szeretnél jó ember lenni.

– Azért, édesapám, mert akkor mindenki szeretne.

– A jó embert mindenfelé szeretik a nagyvilágban, különösen, ha van pénze. Nem féltetek téged.

– És te, Miska? Te mi akarsz lenni?

– Én, apám, gazember leszek.

– Fiam, ez is lehetsz, ha van hozzá elég eszed. Talán elég lesz az arany a vállalkozásodhoz.

– Ne féltsen engem sem, apám! Minden módját tudom már a gazember-ségnek.

– És miért akarsz gazember lenni, fiam?

– Azért, mert azt akarom, hogy féljenek tőlem az emberek.

A fiúk ezután elbúcsúztak király apjuktól, anyjuktól, aztán elmentek hárman háromfelé.

Jancsi herceg története

Elindult Jancsi a nagy folyó partján éppen ellenkező irányban, mint ahogy fivére haladt. Annyit tudott, hogy amerre bandukol, sok idegen város van, valamelyikben majd csak meglepszik, és elkövethet mindent, hogy jó embernek ismerjék.

Erősen gondolkozott azon, hogyan lehet a jóemberséget elérni.

– Bizonyára sok-sok jó cselekedetet kell végrehajtanom. Segíteni kell az embertársaimon, és ehhez itt van a száz arany. Ha még többet akarnék jót tenni, akkor talán nem is lesz elég ennyi. Hát, majd meglátom. Valószínű, hogy adakoznom kell majd. Esetleg bölcs emberektől kérek majd tanácsot, hogyan tehetek minél több jót.

Ezek a gondolatok kavargtak Jancsi fejében, amikor riadt vadkacsahápopgás, és szárnyak csapkodásának hangja ütötte meg a fülét. Forgatta a fejét, kereste, hogy honnan jön a hang, amikor meglátta, hogy a folyóparton áll egy gyerekkora ember, aki kövekkel dobálja a kacsákat.

– Helytelen dolog az állatokat dobálni! – gondolta, és mindjárt meg is indult a kődobáló felé.

– Hé, kölyök! Mit művelsz? Nem szégyelled magad? Szegény, ártatlan madarakat zavarni. Nincs neked jobb dolgod?

– Ha lenne jobb dolgom, uralom, nem dobálnám a madarakat. De ha enni akarunk, akkor bizony le kell ütnöm egyet – válaszolt a fiú tisztelettudóan.

– Aztán, mást nem is tudtok enni, mint vadkacsát? Jól mehet a dolgotok. Apád mit szól ahhoz, hogy te ilyen primitív módon kacsára vadászol?

– Ha lenne apám, talán nem is kellene kacsára vadásznom.

– Nincs apád? Mindenkinek van.

– Nekem is van, uralom, a temetőben.

– És az anyád?

– Az anyám beteg, és várja, hogy szerezzek neki és kistestvéreimnek valami ennivalót. Azért akarok egy kacsát leütni. De most már hiába várják, mert most már mind elrepültek, uralom. Most már nem lesz könnyű úgy eltalálni egyet, hogy lepottyanjon.

Jancsi elgondolkodott a hallottakon.

– Bizony nehéz lehet a kacsákat eltalálni. Igaza van a gyereknek. Valahogy segítenem kell rajta.

Ki is találta mindjárt a módját, hogyan segíthetne a kacsára vadászó gyereknek, hogy mindenképpen eltalálja a madarat. Hogy legyen szegényeknek ennivalójuk.

Meg is örült a gondolatnak, mert már el tudta képzelni, hogy mivel fogja kezdeni a jótékonykodást. Alaposan kilépett, mert már látta a távolból egy nagyobb város tornyait. Sietett, hogy még sötétedés előtt odaérjen. Talált is egy országutat, amelyik éppen a város felé vezetett. Bizony már jól besötétedett, amikor elérte a város szélső házait. Kis, kertes családi házak voltak azok, magas kerítésekkel és gondosan bezárt kapukkal. Látott Jancsi az esti villanyfényben egy nagy táblát, amelyiken az írás a városban, érkező vendéget hívogatta egy szállodába.

„HOTEL FORTUNA”

Jó előjel – gondolta Jancsi, mert művelt ember volt, tudta, hogy Fortuna a szerencse istenasszonyának a neve. Igyekezett is a tábla által jelzett irányba, amikor egy kis fekete kutya szegődött a nyomába. Jancsi nem szerette a kutyákat, nem szerette azt sem, hogy a kis, korcs kutya követi.

– Mit gondolnak ebben a városban rólam? Még azt hihetik, hogy az én kutyám ez a dög. Na, takarodj innen!

A kiskutya csak lelapult és könnyörgően nézett Jánosra. János nem olyan ember volt, akit a kutyaszemek szomorúsága meg tudott volna hatni. Őt aztán nem! Azután, hogy a kutya ismételt és haragos felszólításra sem ment odébb, egy jól irányzott rúgással távozásra bírta. A kutya vinnyogva takarodott el a közeléből.

A szállodában udvariasan fogadták a késői vendéget. Válogathatott a szobák között.

– Folyóra néző szobát kíván, uram, vagy a parkra nézőt? Természetesen minden szobánkhoz fürdőszoba van. Értem, uram, az ár nem számít. Megtisztel minket, uram. Látszik uraságodon, hogy messziről jött. Megengedi, majd a londiner felviszi a csomagját. Reméljük, meg lesz velünk elégedve. Vacsora? Az éttermünkben kívánja elfogyasztani, vagy felvignyük a szobájába? Finom vadkacsasültet ajánlhatunk. Kiváló szakácsunk van. Uraságodnak bizonyára ízleni fog. Nagyszerű, uram, tehát kacsasült a szobájában. Bort? Igen, finomat ajánlhatok önnek a szálloda saját pincészetéből. Máris intézkedek. Szabad tudnom, hogy meddig szándékozik városunkban maradni? Szóval nálunk kíván megtelepedni. Megtiszteltetés ez számunkra. Rendelkezésére állunk, uram. Szóval üzletet akar nyitni. Szabad tudnom, hogy milyen termékkel kíván kereskedni? Hogy fegyverrel. Vadászfegyverrel, hogy lehessen vadkacsára vadászni. Ez kérem fenomenális! Hát ez nagyszerű, uram! Ilyen üzlet még nem volt a városban.

Így kezdődött Jancsi megtelepedése a városban. Egy ideig még a szállodában lakott. A szálloda tulajdonosnője, aki maga volt az igazgató is, segítette Jancsit a vállalkozás beindításában. Kapcsolatokat ajánlott neki, segített a hivatalos engedélyek beszerzésében, és jó tanácsokkal sem fukarkodott.

Segítségével a város főutcáján megnyílt az új üzlet, homlokzatán a felirat hirdette:

Jancsi herceg Fegyverüzlet.

Jancsi nagyon elégedett volt magával. Íme, máris megtette az első jót azaz, hogy most már nem kell a szegény embereknek kővel dobálni a kacsákat, le is lőhetik azokat.

Jancsi elég hamar rájött, hogy abból, hogy csak vadászfegyvereket árul, sokáig nem tudja a boltot fenntartani, mert előbb-utóbb mindenki megveszi a vadászpuskáját, és akkor már csak a töltényeket árulhatja. Ezért aztán elkezdett más fegyvereket is tartani a boltjában. Hamarosan be is igazolódott, hogy milyen jót tett a város lakóinak, mert kiderült, hogy nagy kereslet támadt a különböző marokfegyverekre, törökre, kardokra és más effélékre.

A Fortuna Szállodával is jót tett, bár már saját lakásában lakott, de a szálloda egyre gyakrabban telt meg vendégekkel, mert messze földön nem találtak az emberek olyan nagyszerű fegyverüzletet, mint amilyen Jancsié volt. Jöttek a vevők mindenfelől, és sokan szálltak meg a szállodában.

Jancsit egyre jobban tisztelték a városban. Az emberek megsüvegelték, amikor végigvonult a belvárosban lévő lakása és üzlete közti úton. Három év sem telt el, amikor tanácsosokat választottak a város élére. A szálloda igazgatójának tanácsára Jancsit is megválasztották tanácsosnak. Ott, abban a testületben további alkalmak nyíltak számára ahhoz, hogy jót tegyen az embereknek. Az történt, hogy az utóbbi időben megmagyarázhatatlan módon elszaporodtak a betörések és a rablások. A rablásokat fegyveres gonosztevők követték el. Úgy látszott, hogy a rendőrség szinte tehetetlen a bűnözési hullámmal szemben. Hiába fogtak el két banditát, mindjárt akadt helyette három. Már kevés volt a börtön az elfogottak őrzéséhez. Bezzeg Jancsi tudta, hogy mit kell tennie. Az egyik tanácsulésen javasolta, hogy építsenek egy új börtönt, és ehhez ő maga jelentős összeget ajánlott fel a városnak.

Az ajánlathoz mások is csatlakoztak, és hamarosan építeni is kezdték a város új, nagyobb, szigorúbb börtönét. A helyi újság vezércikkben méltatta a város jótévőjét, herceg Jancsit. A börtön avatása alkalmából Jancsit a város díszpolgára címmel tisztelték meg.

Am hiába fenyegette börtön a városban elszemtelenedett bűnözőket, mert bizony azok bandákba szerveződtek és elkezdtek felosztani maguk között a várost, érdekeik szférái szerint. Csakhogy ezeket a határokat egyre jobban megsértették, ezért a bandák között egyre gyakrabban történtek összetűzések, valóságos háborúk.

Ezeknek a háborúknak sok ártatlan áldozata, sebesültje is lett. A kórház már megtelt véres, megszuirt, meglőtt vagy másképpen megsérült városlakókkal.

Jancsi ismét tudta, hogy mit kell tennie. Ismét a tanács elé vitte a javaslatát, a kórház megnagyobbítása érdekében. Ismét nem sajnált egyre növekvő vagyonából jelentős összeget felajánlani a nemes célra.

– Nincs a herceg Jancsinál jobb ember, talán a világon se! – írta a helyi újság abból az alkalomból, hogy Jancsi ugyancsak szép summát ajándékozott a templom javára, amikor a bandaháborúk áldozataiért mutatott be szentmisét a plébános úr.

Igaz, nem mindenki volt mindennel elégedett. Voltak bíráló vélemények is. A városban egyre jobban elszaporodtak a koldusok is. Azok bizony hiába nyújtották Jancsi felé alamizsnáért a kezüket. Jancsi egy fillért sem volt hajlandó adni, és meg is adta az okát.

– Elég sok pénzt adok jótékony célokra. Ezek mind léhűtők! Majd intézkedem a Tanácsban, hogy eltakarítsák őket a városból.

Ettől kezdve a rendőrök minden kéregetőt kiüldöztek a városból. A polgármesternek már nem volt ötlete arra, hogy mivel jutalmazza a város Jancsit a sok bölcs javaslataért, amelyekkel az egész városnak olyan sok jót tett.

A bűncselekmények és a bandaháborúk elszaporodása sok vállalkozót és látogatót elriasztott a városból. Az üzletek többsége már csak rövid ideig tartott nyitva, mert féltek a rablólktól. Talán csak a fegyverüzlet forgalma nem csökkent, ott mindig akadtak megrendelők és vásárlók is. Az eladók pedig minden veszedelemre felkészültek voltak. Hanem a szállodában egyre kevesebb vendég fordult meg. A valamikor virágzó Hotel Fortuna kezdett ráfizetéses lenni. A ház már nem tudta a költségeit sem fedezni. A szálloda tulajdonos-igazgatója, aki gyengéd, ám titkolt érzelmeket táplált magában Jancsi

íránt, úgy gondolta, hogy Jancsi segíthet szorult helyzetén. Annak idején ő is segített a városba érkező fiatalembernek. Jancsi kész is volt segíteni. Közismerten jó ember volt.

– Asszonyom, szívesen segítek. Talán a legjobban akkor jár, ha eladja nekem a szállodáját. A vételár bizonyára fedezni fogja adósságait.

– Nagyon köszönöm, tudtam, hogy önre számíthatok. A szálloda vezetését, ha ön lesz is a tulajdonos, azért továbbra is rám bízza?

– Ezt még nem tudom, asszonyom. Majd gondolkozom rajta.

A szálloda Jancsié lett, de nem bízta a volt tulajdonosnőre a vezetését.

– Miért tenném? – magyarázta el Jancsi döntését a helyi lapnak. – Hiszen csődbe vitte a szállodát. A városnak pedig szüksége van egy jól működő szállodára!

Az ismételt jó cselekedet nagy súllyal esett latba akkor, amikor sor került az új választásokra a városban. A legtermészetesebb dolognak tartották, hogy nincs alkalmasabb ember a polgármesteri tisztségre, mint Jancsi, aki már bizonyította, hogy szíve a városért dobog és hogy mindig kész jót tenni a városért.

Azt is várták tőle, hogy erős kézzel kormányoz majd és nyugalmat teremt a városban. Biztosítja, hogy a becsületes kereskedők nyugodtan tevékenykedjenek, hogy ne legyenek utcai támadások. Újra tiszta legyen a város. Ne kelljen félni az embereknél, ha este kimerészkednek az utcára.

Jancsi mindezt választási beszédeiben újra meg újra meg is ígérte.

Nem is volt a város történetének még olyan polgármestere, akit annyi szavazattal, olyan többséggel választottak meg a város vezetőjének, mint ahogy Jancsit megteették polgármesternek.

Jancsi, az új polgármester egy percig sem habozott, hogy teljesítse a városnak tett ígéreteit. Amint lezajlottak az ünnepségek és elfoglalta polgármesteri hivatalát, tüstént munkához látott.

Első dolga volt, hogy elcsapta a város rendőrparancsnokát, aki tehetetlennek bizonyult a bűnözőkkel szemben.

Azonnal magához hívatta a börtönben büntetését töltő egyik bandavezért, és bizalmas tárgyalások után intézkedett, hogy szabadon engedjék. Ennek a bandavezérnek az lett a feladata, hogy szervezzen meg egy olyan csapatot, amelyik a város összes gazemberét kordában tudja tartani.

Néhány hónap alatt ezt a feladatot sikerült teljesítenie a megbízottnak, aki a polgármestertől megkapta a rendőrkapitányi kinevezést.

Megszűntek az utcai támadások, mert az új rendőrparancsnok emberei, akiket ő maga választott ki a barátai közül, a legnagyobb szigorral jártak el mindenki ellen, aki nem tartotta be a polgármester törvényeit.

Ezek a törvények előírták, hogy a kereskedőknek mennyi hozzájárulást kell fizetniük a rendőrségi védelemért, és ha ezt megfizették, akkor háborítatlanul folytathatták a kereskedést.

Az emberek biztonságban érezhették magukat, mert a volt banditákból lett rendőrök mindenhol jelen voltak, és fegyvereik már önmagukban is tiszteletet parancsoltak.

Megszűnt a városban a bűnözés, mert az új rendőrség rendet tartott az utcákon, és keményen megbüntették a legkisebb rendetlenséget is. A börtönökben a lakók teljesen kicserélődtek, mert most azokat zárták be, akik az

új rendelkezéseket nem tartották be, és főleg mert a szokatlan fegyelmet, amit a város biztonsága érdekében a polgármester bevezetett, bírálni mérésztették.

Megszűnt a fegyverek szabad kereskedelme is. A város polgárainak be kellett szolgáltatni fegyvereiket. Aki nem tette ezt határidőre meg, azt keményen megbüntették. Csak a rendőrségnek lehetett fegyvere, ők pedig annyian voltak, hogy minden utcára jutott legalább kettő belőlük.

A polgármester elmondta, hogy a fegyverviselés és a fegyvertartás tilalma a polgárok érdekében történt, nehogy megismétlődjenek a korábbi évek botrányos eseményei.

A városi újság az újabb jótéteményért nem győzte ünnepelni Jancsit.

A szálloda forgalma ismét fellendült. Egymás után jöttek más városokból küldöttségek, hogy tanulmányozzák Jancsi városvezetési módszereit. A rendőrpáncsnok hosszú előadásokat tartott az általa bevezetett módszerekről. Az országos lapokban tudósítások, fényképes beszámolók mutatták be a patyolat-tiszta utcákat és a mereven mosolygó kereskedőket, akiknek ki kellett állniuk üzleteik elé, hogy fényképezhessék őket.

A szállodát a nagy forgalom miatt felújították. Az új portált is szorgalmasan fényképezték.

Az egyik vidéki újságban megjelent egy fénykép, aminek nem lett volna szabad megjelennie. Jancsi, amikor elé tették az újságnak azt a bizonyos számát, nagyon elszomorodott. Mit látott a képen? Bizony, az emberi hálátlanság ékes bizonyítékát fényképezte le annak a gyalázatos újságnak a fotósa. A képen ugyanis, és ezt a képaláírásból mindenki megtudhatta, a szálloda régi tulajdonosnője ült a szálloda bejáratának lépcsőjén, előtte egy kis tányér, amibe adakozásból származó filléreket remélt.

Jancsi magához hívatta a rendőrpáncsnokot.

– Megmondtam, hogy nem tűrök koldusokat a városban! Hol vannak a rendőrei?

– Polgármester úr, bocsánatáért esedezem, ez az asszony azt mondta, hogy ő a maga barátja.

– Az én barátom! Azonnal tüntessék el az utcáról, legjobb lesz, ha bezárják a fogdába. Nem akarom többé azt a nőt az utcán látni! Micsoda hálátlanság tőle! Találjanak ki valami szabálysértést. Talán még jobb lenne, ha valami bűncselekményt bizonyítanak rá, akkor azon a címen majd elítélhetjük.

Nem tudta Jancsi, hogy azt az újságot a város polgárai titokban másolják és terjesztik. Voltak, akik már nem annyira voltak megelégedve a polgármesterrel. Voltak, akik elégedetlenségüknek itt-ott hangot adtak. Sokan pórul is jártak, mert ezek az elégedetlen hangok eljutottak a polgármester füléhez is, onnan pedig a rendőrpáncsnokhoz. Az tudta a kötelességét. Az elégedetlenkedő örülhetett, ha csak ismeretlenek véresre verték, de olyanok is akadtak, akik eltűntek a városból, és senki nem tudhatta meg, hogy mi lett velük. Sok tanácsstag is eltűnt, de ez nem okozott nehézséget, mert Jancsinak mindig akadtak megbízható jelöltjei, akiket szívesen megválasztottak Jancsi kérésére a helyükre. Valamiért az emberek, a város régi polgárai kezdtek bizalmatlanok lenni egymás iránt. Lassanként már családon belül sem nagyon merték a polgármestert kritizálni.

Mindebből a helyi újság semmit sem írt meg. Az újságot a Polgármesteri Hivatalban a polgármester személyes felügyelete mellett írták, és az írások soha nem mulasztották el a lakosságot a polgármester sok jótéteményére és vezetésének sikereire emlékeztetni.

Jancsinak egyre kevesebb dolga lett. Az ügyek simán folytak, és ő tudta, hogy minden a legjobban megy. A sikerét mi sem bizonyította jobban, mint a városi tanácsnak az a javaslata, hogy alkossanak polgármesterük tiszteletére valamit, ami méltó módon kifejezi a város iránta érzett háláját. Előbb a főutcát akarták elnevezni róla, majd mégis inkább azt a javaslatot fogadták el egy olyan tanácskozáson, ahol Jancsi nem volt jelen, miszerint szobrot állítanak a tiszteletére.

Jancsi némi húzódozás után beleegyezett a szoborállításba, csak azt a feltételt szabta meg, hogy a szobor ne városban, hanem azon a helyen álljon, ahol ő egy vadkacsára vadászó kisfiúval találkozott. Ez a találkozás szabta meg további útját a városba.

Az a hely a város birtokában volt. Neki is álltak ott egy kis parkot létrehozni, aminek majd a közepére tervezték a szobrot állítani.

A tervet hamarosan követte a tett is. A város kőfaragója, akinek munkáját a temető sok díszes sírköve dicsérte, fehér márványból gyönyörű polgármesteralakot faragott.

Az alak pontosan olyan nagy volt, mint maga a polgármester úr, és kezében egy zsákocska volt mint Jancsi egyetlen vagyona, amivel a városba érkezett. A kertészek is kitettek magukért. A szobrot nagy ünnepség keretében leplezték le. Jancsi egészen meg volt illetődve, amikor a szobor talapzatán lévő feliratot olvasta.

„A világ legjobb embere” – hirdette a felirat.

A szoboravatást követően több alkalommal megjelent Jancsi a szobornál. Szeretett ott üldögélni azon a padon, amit a szobor elé, a folyópartra tettek. Nagyon elégedett volt magával. Tudta, hogy teljesítette vágyait, csak azt sajnálta, hogy apja és fivérei még nem látták életcéljának ezt a kézzel megfogható bizonyosságát.

Mindig egyedül üldögélt, bár soha nem volt egyedül. Mindig elkísérte őt a rendőrség néhány megbízható tagja, akik a biztonságát kellett hogy biztosítsák. Erre azért volt szükség, mert az utóbbi időben egyre több fenyegető levél érkezett a polgármesteri hivatal címére. Az őrség ilyenkor diszkréten távolabb maradt, de nem kerülte el semmi a figyelmüket. Egy napon egy olyan tízévesforma fiúcskát találtak nem messze a szobortól, a gyerek lapos köveket dobált a folyóba, láthatóan azon igyekezett, hogy a lapos minél többször megpattanjon a vízfelületen.

Az őrség azonnal elfogta a gyereket. Már azon voltak, hogy elnászpángolják, mert úgy találták, hogy a hely tiltott, amikor a polgármester úr éppen ott pihen, de ekkor Jancsi meghallotta a gyerek jajgatását.

– Mi dolgod van itt, fiam? – kérdezte atyai megértéssel.

– Bácsi, én csak kacsáztam.

– Vadkacsára vadászta?

– Vadkacsára, uram? Apám mondta, hogy régen voltak vadkacsák erre, de én csak próbáltam úgy dobni a köveket, hogy felpattanjanak a vízről. Lapos ka-

viccsal a legjobban sikerül. Ezt hívjuk kacszázásnak. A bácsi nem próbálta kisfiú korában? Nem tudtam, hogy nem szabad.

– Engedjék el a gyereket! – utasította őreit Jancsi. És örült, hogy ismét jót tehetett valakivel.

Néhány nappal a kacszázó gyerekkel történt találkozása után történt, hogy a város főutcájában egyre több ember jelent meg. Csak sétálgattak, jöttek-mentek, és nem is beszélgettek, legfeljebb egymásra mosolyogtak. A rendőrök kezdtek idegesek lenni. Észrevették, hogy az üzletek sorra húzzák le redőnyeket, pedig üzleti idő volt, és nem volt munkaszüneti nap sem. Üzentek a parancsnoknak, hogy mondjon valamit, mert lassan már nem lehet az egyre több ember között végig látni a főutcát.

Mire a rendőrpáncsnok megjelent a helyszínen, akkor már egy teherautó is állt a Polgármesteri Hivatal előtti téren, ott, ahova teherautónak behajtani tilos volt.

A parancsnok nem habozott, mozgósította minden emberét, a polgári ruhásokat is. A rendőrök összegyülekeztek és fegyvert szegezve elindultak a sétáló emberek sokaságából kialakult tömeg ellen, de az emberek nem figyeltek rájuk. Egy asszonyra figyeltek, egy kopott ruhás, idős asszonyra, aki fent állt a teherautó platóján és arról beszélt, hogy a polgármestert és bandáját el kell zavarni a városból! Az asszonyt többen felismerték. Ő volt az a koldusasszony, aki a szálloda lépcsőjén könyörgött néhány napig az alamizsnáért. A tömeg hangja, mint a feltámadt tenger haragjának hangja visszhangozta a kívánságot.

– Elzavarjuk! Elzavarjuk őket!

A tömeg meglódult és elsöpörte a rendőrök sorfalát. Jancsi az épület hátsó ablakán mászott ki, úgy próbált elmenekülni a fellázított emberek elől.

– Ezeket az embereket valaki becsapta! Engem nem lehet elzavarni! Én mindig jót tettem velük! Én jó vagyok!

Néhány fiatalember meglátta Jancsit, amint a mellékutcákban igyekezett a rendőrpáncsnokság épülete felé.

A fiúk tréfára vették a dolgot. Köveket vettek fel és azzal kezdték dobálni a menekülőt.

Jancsi elszokott a futástól. Egy kő hamar utolérte, elesett, és még annyi kő érte, hogy többé már nem állt fel.

Százdi Sztakó Zsolt

Lelkiismeret

2008. július 21-én a szerb hatóságok bejelentették, hogy elfogták Radovan Karadzicsot, aki évekig Dragan Dabics néven élt...

Az első perctől fogva érezte, hogy ez lesz a vége, amikor pedig Milosevics halálhírét meghallotta, azt is tudta, hogy ő lesz a következő. Őszintén megrendült, amikor a hírt meghallotta, bár nem voltak barátok, hisz hogyan is lehetne a barátunk, aki elárult minket? Szinte mindenki elárulta, aki egykor a vállát lapogatta, amikor még hatalmon volt, és mindent megadott volna egy közös fotóért, aztán meg azért, hogy ez a fotó süllyedjen a feledés homályába.

Ez a nagyok sorsa, gondolta keserűen, hogy amikor véget ér a dicsőség, mindenkinek kényelmetlenné válnak, mert egyszerre ők az élő lelkiismeret, akik a többieket a bűneikre emlékeztetik. És senki se szeret naponta tükörbe nézni, amely arra emlékezteti őket, hogy mennyire gyengye jellemek, ezért aztán igyekeznek megszabadulni tőlük.

Jómaga is kezelt ilyen betegeket, akik nem tudták feldolgozni, hogy a fényről az árnyékba kerültek. Bukott funkcionáriusokat, akiket egykor dédelgetett a párt és mindenki a barátjuk akart lenni, a vállukat veregették és a kezüket szorongatták, aztán egy nap elfogyott körülöttük a levegő, kiestek a hatalmasok kegyéből, és egyszerre megritkultak a barátok körülöttük. Sőt, még a köszönésüket se fogadták, akik előző nap még előre köszöntek, ha találkoztak.

Voltak, akik az alkoholba menekültek, mert abban vélték megtalálni

a gyógyírt minden bajukra, mások pedig lelki betegek lettek, mert nem tudták megemészteni, hogy akit a barátjuknak hittek, az nem nekik volt a barátjuk, hanem a pozíciónak, amit betöltöttek.

Sokat beszélt ezekkel az emberekkel, akik úgy öntötték neki ki a lelküket, mint hívek a pópának. Így aztán jól belelátott a párt belügyeibe, és akkor győződött meg arról, hogy az a velejéig romlott, mert korrupt. És amilyen a párt, olyan Jugoszlávia is. Az egyedüli, ami megmentheti, az a nép lelke, a szerbség vezetésével. Mindenképpen a szerbeké kell hogy legyen a vezető szerep, mivel ebben a térségben egyedül a szerbség tudott létrehozni huzamosabb ideig önálló államot, és Jugoszlávia is az ő önfeláldozásuknak köszönheti a létét.

...

Azért ő is ivott az elnök emlékére, mint a kocsmában mindenki, nem törődve a rendőrspiclikkel, akik a hír hallatára tömegesen lepték el a nyilvános helyeket, hogy hol forrósodik fel a helyzet, hol kell közbelépniük a kommandósoknak.

Oh, igen, a hatalom fél a néptől, és ez így is van rendben. Féljenek, rettegjenek, mert a nép olyan, mint az alvó óriás, ha felébred, egyetlen sóhajjal vihart kavart a tengeren, és olyankor Isten irgalmazzon annak, aki éppen kint hajózik a nyílt vízen. Ő csak tudja, hiszen maga is kormányosa volt egy hajónak, amelyik a viharban kint hajózott a tengeren. És ha el is süllyedt az ő hajója, az nem azért volt, mert nem bírta a vihart, hanem azért, mert áru-

ló matrózok voltak a legénységben. A sors iróniája, hogy pont Milosevics volt az egyik áruló matróz.

De hát, ki emlékszik most már erre? Azért is ivott az elnök emlékére, mert a pillanat tényleg megható volt, mivel a nemzet most egy kicsit önmagát is gyászolta.

Meglett családapák úgy zokogtak, akár a kisgyerekek, és igen, még ő is elérzékenyült, mert ez a nap Szerbia gyásznapja volt, amikor minden szerb gyászol.

...

Akkor is itt volt, amikor egy társaság születésnapot ünnepelt. A tulaj különszobát nyitott nekik, de onnan, ahol ő ült, pont jól rálátott a másik helyiségre, ahol Milosevics, Mladics és Karadzics képei lógtak a falon. A társaság túl volt a sokadik vodkán, és alaposan el voltak ázva. Ekkor egyikük észrevette a falon a képeket. Felmászott az asztalra és csókolgatni kezdte a képeket, miközben folyt a könnye. A társasághoz fordult, és akadozó nyelvel dadogta:

– Barátaim, igyunk a „szerb szent-háromság”-ra!

...

Hát igen, nem mindenkinek adatik meg, hogy a saját képe alatt ülve fogyaszthatja el a mindennapi borát, és ez még akkor is simogatja az ember lelkét, ha történetesen inkognitóban is kénytelen élni, mert a világ hatalmasságai úgy döntöttek, hogy ő háborús bűnös, hogy egy nép bűnös, mert ki merészelt állni az érdekeiért.

Ha Bush mondvacsinált ürüggyel lerohanja Irakot, az a demokrácia terjesztése, de ha egy kis nép önvédelmi háborúba kezd, mert a történelemből okulva megtanulta, hogy a világnak ezen a részén csak az maradhat tal-

pon, aki erősebb a szomszédjánál, azt a népet rögtön megbélyegzik és háborús bűnököt kiáltanak. Ez a hatalmasok tipikus hozzáállása, akik nem szeretik, ha rajtuk kívül bárki ki mer állni az érdekeiért, és hát a történelmet mindig is a hatalmasok írták a saját szájjuk szerint, ők pedig nem szeretik, ha a kis népek megzavarják a nagyok játékát.

...

Volt ideje ezeken a dolgokon gondolkodni, míg a sarokba húzódva a bort kortyolta és a hőzöngőket figyelte, akik a szájukkal borzasztó nagy hazafiak voltak, de mikor harcolni kellett, mégis mindig a pincéből kellett őket előhúzni, ahova a golyók elől rejtőztek. Mennyi ilyen embert látott már ő, akik fehér asztal mellett, amikor az alkohol elég bátorságot öntött beléjük, elintézték a világ sorsát, de másnap, amikor kialudták a mámorukat, visszavedlettek ugyanazokká a gyáva fickókká, akik azelőtt voltak.

Szerencsére azonban nem minden vendég volt ilyen szájhős, mert látott elszánt tekinteteket is, akik csak az IGAZI vezérre vártak, hogy vezesse őket, és ők voltak Szerbia jövőjének aranyfedezete. Igen, más nemzetek a bankokban tartják az aranyfedezetüket, de Szerbia a nép lelkében.

...

Dragan Dabics. Mióta is viseli ezt a nevet? Tíz éve, vagy születésétől fogva? Annyira hozzáfórt ez a név, hogy néha már maga is elhiszi, ezzel a névvel született, és az a másik volt a felvett név. Mint a színész a színházban, aki egy felvett névvel eljátszik egy karaktert két és fél órán keresztül, aztán az utcára kilépve visszavedlik hétköznapi emberré. Ő is ilyen színész volt, akire a Történelem Rendezője rábízott egy

szerepet, hogy játssza el, aztán az ut-
cára kilépvé visszavedlett Dragan Da-
biccsá, aki mindig is volt. Ő pedig igye-
kezett minél jobban és hitelesebben
eljátszani a szerepet annak a figurának
a bőrében, akit úgy hívtak, hogy Rado-
van Karadzicsics. De aztán visszavedlett
Dragan Dabiccsá, aki mindig is volt.

Pedig amikor Szarajevóban magá-
hoz vette annak a szerencsétlen katoná-
nának az iratait, még nem sejtette,
hogy egyszer ezen a néven fog élni.
Mert akkor még mindenki reményke-
dett, hogy jól is végződhet ez az egész.
Hiszen körülfárták a várost, százezer-
nyi civilt ejtve túsul, és Európa már
azon a határon volt, hogy alkudozni
kezdjen velük. Abban pedig a balkáni
népek mindig is jók voltak. Csakhogy
akkor közbelépett Amerika, és ő már
akkor sejtette, hogy mindennek vége,
hisz nem véletlenül volt pszichiáter.
Egy évig személyesen is tanulmányoz-
hatta az ő cowboymentalitásukat, hogy
először lőnek, és csak aztán tárgyalnak.

...

Sokszor eljátszott a gondolattal,
hogy utána kellene járnia, ki is volt va-
lójában ez a Dragan Dabiccs, mert ami
az igazolványából kiderült, az édes-
kevés volt.

– Született: 1961. október 10.

– Családi állapota: nő.

Van négy gyereke, és a családja
nyilván hazavárja, hiszen hivatalos ér-
tesítést nem kaptak a haláláról. Vajon
mit szólnának, ha annyi év után fel-
bukkana? Nyilván, magukban már
eltemették. Aztán letett róla. Kegyet-
len játék lenne.

...

Azon a pénteki estén már csak a
végjáték játszódott le azon a buszon.
Éppen hazafelé tartott, és egyszercsak

azt vette észre, hogy szokatlanul keve-
sen vannak a buszon, és mint később
kiderült, azok is mind ügynökök vol-
tak. Aztán valaki hátulról zsákot húzott
a fejére, megállították az autóbust, őt
letuszkolták és egy személyautóban
vitték tovább.

Úgy látszik, még őket is meglepte,
hogy ennyire simán folyt le az akció,
mert nem vitték egyenesen az Igaz-
ságügyi Palotába. Nyilván arra szá-
mítottak, hogy valaki vigyáz rá, aki a
tömeggel megostromolja a palotát,
hogy kiszabadítsa. Ezért aztán először
egy ismeretlen helyre vitték. Bevezet-
ték egy szobába, ahol levették fejéről
a kámzsát, és az ügynök, aki kísérte,
megkérdezte, hogy kér-e enni vagy
inni. Miután nemmel válaszolt, ma-
gára hagyta a szobában, ami csak a
lehető legminimálisabb kényelemmel
volt berendezve.

Elképzelhetőnek tartotta, hogy a
szoba be van kamerázva, és egy má-
sik szobában ül egy szakember és a
viselkedését elemzi. Tudta, hogy min-
den embernek vannak olyan szokásai,
amelyek könnyen elárulhatják, hogy ő
nem ő, hanem másvalaki, és csak sze-
repet játszik. Ezek a szokások pedig
leginkább olyankor jönnek elő, ami-
kor valaki ideges, kiesik a szerepéből
és visszatér a régi szokásaihoz.

Évtizedekkel ezelőtt benne volt egy
kutatócsoportban, amelyik a titkosszol-
gálat megbízásából végzett kutatáso-
kat. Ő azonban nem félt, mert az utó-
bi tíz évben annyira eggyé vált Dragan
Dabiccs személyiségével, hogy akkor
kellene szerepet játszania, ha újra
visszavedlene Radovan Karadzicsicsá.

...

– Neve?

– Dragan Dabiccs.

A vizsgálóbíró végigmérte, és te-
kintetéből némi elismerés volt kiol-

vasható. Tudja, hogy minden elvesszett, de ő mégis makacsul harcol tovább. Ezzel ő is tisztában volt. Az ujji lenyomatát rögtön az érkezése után levették, és nyilván már a DNS-teszt elvégzéséhez is van anyaguk, hiszen ahhoz elég egy pohár, amiből előtte ivott. Mégse hajlandó megkönnyíteni a dolgukat. Végezzék csak újra el a tesztet, hátha mégse a megfelelő embert fogták el. A további kérdésekre már válaszolni se volt hajlandó, végig Tadics képét nézte a vizsgálóbíró feje fölött.

Vajon ki árulta el? Ötmillió dollár nagy csábítás, és Amerika pont ennyi pénzt fizet a fejéért. Nyilván, az áruló neve számít most a legnagyobb államtitoknak, mert ha valamiképpen mégis kiderülne, az egyenlő lenne az illető halálos ítéletével, és soha senki nem állna szóba vele. Épp ezért a titkosszolgálatok mindig kínosan vigyáznak a besúgóik adataira, hiszen egy áruló gyakran hasznosabb információkkal látja el őket, mint a saját jól kiképzett ügynökeik.

...

A kihallgatásnak vége volt, a bírónak láthatóan elege lett, hogy akár a falnak is beszélhetne, attól is több választ kapna. Két rendőr lépett be, akik megbilincseltek, majd rabszíjon vezették el.

Visszafelé, a cellába nem azon az útvonalon mentek, mint amin jöttek. Vélhetően az újságírók miatt, akik megneszelhettek valamit, és a paparazzók fényképezőgépeiket élesre töltve várhattak rájuk, hogy egyetlen fényképet csinálhassanak Radovan Karadzicsról, ami majd a másnapi újságok címdaláról köszön vissza.

A cellába visszaérve a vacsorája várta, amit jóízűen fogyasztott el, hiszen akkor már pont tíz órája, hogy

nem evett semmit se. Csak miután végzett a vacsorával, jutott az eszébe, hogy meg is mérgezhették, hisz épp elegenden vannak olyanok, akiknek kellemtelen lenne, ha beszélni kezdene, de a gondolat mégse izgatta fel különösebben, kitűnően aludt reggelig.

...

Már hajnalban feloltották cellájában a villanyt, és a folyosón elkezdtek csörömpölni. Mérgeledni kezdett, hogy még aludni se hagyják, de aztán rájött, hogy ez is a pszichikai hadviselés része. A háborúban ők is gyakran alkalmazták ezt a módszert, ami nemegyszer hatásosabb volt a fizikai kényszerítésnél is. Az egyetemen tanulták, hogy az alvásmegvonás hatásosabb kínzási módszer még a verésnél vagy a sokkolásnál is, hiszen a fájdalomküszöb mindenkinél más, és így van, akit csak hosszú hetek után tudnak megtörni, vagy ami rosszabb, belehal a kínzásokba, de alvás nélkül mindössze hét napig bírja még a legerősebb ember is. Am ha ismered az ellenség fegyvereit, azok már nem is lesznek olyan félelmetesek, mert felkészülhetsz rá és ki tudod ellene dolgozni a saját taktikádat.

Épp csak befejezte a reggelit, mikor két fegyőr lépett be, akik újra megbilincseltek, majd kiléptek vele a folyosóra. A borbélyhoz vitték, aki megszabadította torzonborz szőrzetétől, és alig egy óra múlva úgy nézett ki, mint utoljára tíz évvel ezelőtt. Nevetnie kellett, ha arra gondolt, hogy elég volt egy kis szőrzetet növesztenie, hogy átverje a CIA összes arcfelismerő programját.

A hülyék, nyilván azt hitték, hogy kicserélték az arcát, mint valami mafiózóét, és azt álmukban se gondolták, hogy ugyanazzal az arccal jár az utcán. Épp csak egy kis szőrzetet

növesztett. Mert ő nem maffiózó. Tanulják meg a tisztelt urak ott Washingtonban meg Brüsszelben, hogy ő a szemükbe mer nézni, mert neki igenis tiszta a lelkiismerete és bármikor el tud számolni a teremtőjével, mert az ő keze nem véres.

Bujkálnia se az igazság, hanem a győztesek törvényei elől kellett. Ugyanis a győztesek mindig olyan törvényeket hoznak, amelyek nekik megfelelnek. Így van ez, amióta a rómaiak a jogot kitalálták.

...

A vizsgálóbíró irodájába vitték, ahol este már volt, csak hogy most kettőjükön kívül egy harmadik férfi is tartózkodott az irodában. Az idegen a harmincas évei végén járhatott, és olyan szemtelenül megbámulta, amikor belépett, mint kisgyerekek az állatkertben. A vizsgálóbíró úgy mutatta be, hogy ő jött Hágából, a Nemzetközi Bíróság megfigyelője.

A férfi elkezdett franciául beszélni, ő azonban úgy tett, mint aki nem érti, így aztán kénytelenek voltak tolmácsot hívni. Ez is egy apró győzelem volt, mert amíg a tolmács fordított, ő addig is a válaszon gondolkozhatott.

Megkezdődött a kihallgatás. Először a személyazonosságát akarták tisztázni, de ő megtagadta az együttműködést, így nem jutottak sokra. Csak az ujjlenyomat és a fénykép volt a kezükben, ami még az eltűnése előtt készült, és most már tényleg hasonlított rá. Ezek azonban nem lehetnek döntő bizonyítékok.

Ma már az ujjlenyomat se számít döntő bizonyítéknak, mert ma már az ügyvédbojtárok is tudják, hogy minden harmincötmilliomodik ujjlenyomat hasonlít egymásra, és ezzel nyugodtan érvelhetnek a bíróság előtt. Igen, a haladás legalább arra jó, hogy

megfelelően bonyolítja az életünket. Így aztán nem marad más hátra, mint megvárni a DNS-teszt eredményét, ami csak két nap múlva lesz meg.

Ezután a vizsgálóbíró felhívta rá a figyelmét, hogy ha nincs ügyvédje, a bíróság hivatalból ki fog jelölni egyet.

A Nemzetközi Bíróságtól kiküldött megfigyelő ekkor közbevágott és a srbrenicai rémtetteket kezdte emlegetni. Elborult az agya, és megfeledkezett róla, hogy eddig nem volt hajlandó megszólalni franciául.

– Mindig csak ugyanazt szajkózzák. A nagyhatalmak bérenc médiája előszeretettel cikkezik Srebrenicáról meg a szerbek rémtetteiről, de a másik oldalt elhallgatja. Hogy minden tettünk csak reakció volt a másik fél rémtetteire. Vagy írt arról valaki, hogy a XX. század végén karóba húztak embereket? Nem, mert nem szerbek követték el. Írtak az El Mujahedin szakaszról, amelyik arab zsoldosokból állt, és az al-Kaida ugyanúgy gyakorlóterepnek használta Boszniát, ahogy a nyolcvanas években Afganisztánt? Igen, a szemük előtt képezték ki a terroristákat, akik 2001-ben felrobantották a World Trade Centert, robantottak Madridban és Londonban. Mert ezek nem is emberek, hanem fanatikusok... ezeknek nem fontos sem a maguk, sem a mások élete. Csoda, ha a katonáknak, akiknek a családtagjaival ezek a terroristák kegyetlenkedtek, csoda, ha elvesztették a fejüket és bosszút álltak?

Remegett az indulattól, befejezte a monológot és visszaült a székre. Látta, hogy a vizsgálóbíróra hatottak a szavai, elvégre ő is szerb volt, csak a Hágából menesztett nyikhaj nézett továbbra is kihívóan rá. Azonban bármit is kérdezett ezután tőle, nem volt hajlandó válaszolni neki és hallgatásba burkolózott.

Végül, a változatosság kedvéért ő kezdett el vele üvöltözni, és az asztalra tett egy fényképet, ami egy tömegsírt ábrázolt, amit szakértők tártak fel. Szeme sarkából a képre sandított, amin éppen egy összekötözött kezű kisfiú testét emelték ki a sírból. A kép megrázó volt, de ilyet minden háborúban, minden részt vevő félnél lehet csinálni.

A férfi egy ideig még üvöltözött, aztán lehiggadt, és kénytelen volt belátni, hogy nem tudja őt sztoikus nyugalmából kizökkenteni. Dühösen intett, hogy vezessék el.

...

Délután felkereste az ügyvéd, és közölte vele, hogy ki fogják adni Hágának. A kiadatási kérelem már meg is érkezett, ő azonban mindent megtesz, hogy időt nyerjenek. Egyedül nem vállalhatja el a védelmet a bíróság előtt, de ha megbízást kap, megpróbál egy csapatot összeverbuálni, amellyel sikeresen védekezhetnek a bíróság előtt.

Hallgatta az ügyvéd locsogását, de a szavak értelmére már nem figyelt, hisz tudta, hogy az ítéletre vajmi kevés befolyással lesznek, mondjanak vagy csináljanak bármit. Azt valahol egészen máshol írják, vagy már meg is írták. Mint azoknál a politikai pereknél, amelyeket már átélt és figyelemmel kísért. Mert az ellenség köztünk bujkál, ezért aztán résen kell lenni. És ezt tudta a párt is.

Emlékezett azokra a monstre perekre, amelyeket az ötvenes években rendeztek a nép ellenségei ellen, hogy fenntartsák az emberek éberségét. Az ítéletek ezekben a perekben sem a bíróságokon születtek, hanem a központi bizottság ülésein, rendszerint még azelőtt, hogy a perek elkezdődtek.

Csak évtizedekkel később tudták meg, hogy ezek koncepciós perek voltak, és akiket a nép ellenségeinek mondtak, nem minden esetben voltak a nép ellenségei. Mégis szükség volt ezekre a perekre, hogy megvédjék magukat az ellenségtől, amely csak arra várt, hogy lankadjon a figyelmük. Ezekkel a perekkel azt bizonyították, hogy igenis résen kell lenni, mert az ellenség köztünk ólálkodik és bármelyik pillanatban lecsaphat. Az ötvenes években ez igaz is volt, amikor Tito volt az egyetlen vezető a térségben, aki nem hódolt be Sztálinnak, és a diktátor ezt sose tudta megbocsátani neki. Ezért aztán a csatlós államok vezetői úgy acsarkodtak rá, mint a veszett kutyák, és csempészték az országba az ügynökeiket, akik szabotázsakciókat hajtottak végre.

Most azonban ki az ellenség? Vajon az, akit a hatalom a nép elé állít? Vagy netán maga a hatalom, amelyik ellenségeket kreál, hogy így félemlítse meg a népet? A lényeg valójában ugyanaz maradt, mint az ötvenes években.

...

Az éjszakái nyugodtan teltek, nem gyötörték rémálmok, és ez volt a legbiztosabb jele annak, hogy a lelkiismerete tiszta. Magunknak hazudhatunk, de a lelkiismeretet nem csaphatjuk be és nem vesztegethetjük meg, se el nem bújhatunk előle.

Arra gondolt, hogy vajon az ő éjszakáik is nyugodtan telnek-e? Az ő éjszakáik, akik a béke apostolainak mondják magukat, vagy legalábbis szeretnék magukról elhithetni, hogy ők azok. Valójában azonban ők is tudják, hogy ez a világ nem a békére lett teremtve, mert a békülékeny itt a gyengeség szinonimája.

Ha békét akarsz, készülj a háborúra, mondták a régi görögök. És ha már felkészültél a háborúra, akkor nagy a kísértés, hogy háborúzz is, ne hagyj kárba veszni annyi pénzt és fáradságot. De hogy mégse lógjon ki a lóláb, a huszadik század embere már nem háborúzik barbár módon, hanem gondosan ideológiákat gyárt, mielőtt háborúba kezd. Pedig a háborúk ma se szólnak másról, mint az emberiség ötezer éves történetében eddig mindig. Pénzről és hatalomról.

Először volt a békeharc, ami már a szóösszetételében is abszurdum. Ma pedig a demokrácia terjesztéséért háborúznak, ami ugye szintén képtelenség, hisz egy olyan dolgot kényszerítünk a másikra, amit annak önként kellene választania.

Ehhez képest, ha Közép-Európában egy nép a saját túléléséért kezd harcolni, azon az egész világ felháborodik, és Amerikáért kiált, aki a világ csendőre, hogy tegyen rendet. Amerika aztán jön, és sokszor úgy viselkedik, mint elefánt a porcelánboltban. Hát ezért gyűlölik annyian Amerikát, mert nem is törekszik rá, hogy megértse a világnak azt a részét, ami rajta kívül van.

Mert azt még megértenék, hogy megszállja őket, hiszen így van ez, mióta világ a világ. Mindig volt egy legerősebb, aki leigáz mindenki mást, aki gyengébb náluk. Elveszi mindenüket, és úgy él köztük, mint úr a rabszolgák között. Mindezt azonban még el lehet viselni, ha közben azt érezzük, hogy az a másik is olyan ember, mint mi vagyunk, csak épp a sors szeszélyéből most ők az erősebbek, de ez akár már holnap is megváltozhat. Hiszen hány példát ismerünk a történelemben, amikor a leigázott lerázza magáról az ígát,

sőt maga igázza le azt, aki eddig őt igázta le.

Ha azonban a megszálló nemcsak fizikailag akar minket leigázni, hanem a lelkünket is meg akarja semmisíteni, és pökhendien viselkedik, pláne, még felsőbbrendűnek is tartja magát, hát az mindennél jobban irritálja a megszállottakat. Ezért néznek hát gyűlölködve mindenhol az amerikaiakra, akik legyenek bár Irakban, valahol Afrikában vagy éppen Boszniában, mindenhol az undorító kólájukat isszák, rágógumin kérődznek, és a focinál jobban szeretik a baseballt. És minden megnyilvánulásukból kitűnik, hogy a saját világukat tartják minden világok legjobbjának, és meg se fordul a fejükben, hogy ez nem így van. Ezért nem lehet őket legyőzni, mert gyerekkoruk óta beléjük nevelték ezt a felsőbbrendűséget.

Roszsabb ez, mint amit a kommunisták csináltak, mert ott legalább tudni lehetett, hogy sokszor még az se hiszi az ideológiájukat, aki tanítja. Egyszerűen ez volt a dolguk, mert valamiből élniük kellett.

Ők azonban el is hiszik, hogy az ő világuk a felsőbbrendű, mert azok is elhiszik ezt, akik ezt tanítják nekik. Elhiszik, mert akárhova mennek a világon, a mozikban mindenhol hollywoodi filmeket játszanak, a botránylapokból az ő hírességeik vigyorognak vissza rájuk, és az emberek mindenütt hamburgert zabálnak. Amerika az egész világot a gyarmatává tette, és ehhez nem is volt szüksége katonákra, elég volt a kultúrájával leigázni a népeket, és a mocskos pénzével megvásárolta a legjobbakat és a legtehetségesebbeket, akik most már az amerikaiaknál is hangosabban üvöltözik, hogy az ő világuk a legtökéletesebb. Lám, nekik is lehetőséget adott, hogy megcsinálják a szerencsájüket.

Arról azonban megfeledeznek, hogy mindezért milyen árat fizettek. A lelkükről, legalábbis annak egy részéről mondtak le. Olyan ez, mint mikor Faust eladja a lelkét Mephistónak.

...

Másnap vasárnap volt, az Úr megszentelt napja, amikor a teremtés hetedik napján megpihent. A hangszóróból istentisztelet szólt, amit a rádióban közvetítettek. Ő is gyakran szokta hallgatni ezeket az istentiszteleteket, amikor nem volt ideje rá, hogy templomba menjen.

Pedig azelőtt nem volt vallásos. Egész szívéből elhitte azt, amit a kommunisták mondtak, hogy a vallás ópium, amivel a népeket kábítják. Csakhogy tíz évvel ezelőtt, amikor mindenki másnak kényelmetlen volt, hónapokig élt egy kolostorban, ahol hosszú beszélgetéseket folytatott Száva atyával, az öreg szerzetessel. Mindjárt az elején közölte vele, hogy ő nem vallásos, sőt, a vallást ostoba babonának tartja, amire csak a gyengéknek van szükségük. Legnagyobb meglepetésére az öreg szerzetes megvonta a vállát, és közölte vele, hogy Istent nem érdekli, hogy ő mit hisz vagy mit nem hisz. Istent csupán az érdekli, hogy ő bajban van, és ezért van most itt.

A válasz teljesen összezavarta, mert azt hitte, hogy a szerzetes meg akarja majd győzni, és ő jó előre felkészült érvekkel, amiket az ő érveivel fog szembeállítani. Zavarát észrevette a szerzetes is, és azt mondta, hogy Istent nem érdekli az ő hite, mert az Ő léte független az ő hitétől, hiszen Isten léte független az ő lététől.

„A hitre nem Istennek van szüksége, hanem nekünk, embereknek, akik szeretnénk rendet vinni ebbe a kaotikus világba, és Isten az, aki rendet

csempészik mindenbe. Hiszen még a világegyetemnek is megvan a maga rendje, és ezek alól a törvények alól még a csillagok se vonhatják ki magukat, csak mi, öntelt emberek hisszük azt magunkról, hogy miránk semmiféle törvények nem vonatkoznak.”

...

Száva atyával sokszor beszéltek az elmúlt évek eseményeiről, a háborúról, amibe a szerb nemzet belekeveredett. Habár óvakodott attól, hogy bárki előtt is felfedje a kiletét, és a kolostorban mindenkinek csak annyit mondott, hogy részt vett a háborúban, a győztesek pedig háborús bűnösnek kiáltották ki, és most előlük bujkál. Katona volt, aki komolyan vette a feladatát, és a győztesek ezt most bűnnek tekintik.

Száva atya szavaiból azonban sejteni lehetett, hogy tudja, kicsoda ő valójában, de egyetlen szóval se utalt rá, hogy ez különösebben izgatná.

„A szerb nép története az üldöztetés és a túlélésért folytatott küzdelem története. Hétszáz évig nem volt ennek a népnek saját állama, de az egyház mindvégig a néppel volt, és a legnehezebb időkben sem engedte elhamvadni a paraszt, ami újra lángra kapott, mihelyt újra friss szellő táplálta. Nálunk senki se érti jobban ennek a népnek a lelkét, mert a pápa akkor is elkísérte, mikor a szülőföldjén már tűrhetetlenné vált az élete, és az új hazájában se hagyta, hogy elfeledkezzen szerbségéről. A nép pedig hálás ezért, és a háláját azzal fejezi ki, hogy a legnehezebb időben is bizalommal fordul hozzánk, ahogy a kisgyerek is bizalommal fordul az apjához.”

„Büszke nép ez. Lám, a világháborúban is egyedül nekünk volt hozzá erőnk, hogy lerázzuk magunkról a megszállók igáját. Nem is tudták

ezt nekünk megbocsátani a hatalmasok, hogy minket nem tudtak felszabadítani, és ezért mi egyenrangú félként tárgyaltunk velük. Sztálin ezt sose bocsátotta meg Titónak, hogy ő a partizánjaival maga szabadította fel a népet, és nem volt szüksége az ő segítségére. Ezért aztán úgy bánt vele, mint a leprásokkal szokás, karanténba zárta, nehogy megfertőzzön másokat is, mert félt, hogy mások is követni fogják, és rájönnek, hogy tulajdonképpen nem is felszabadította, hanem megszállta őket. Mert a zsarnokok mindig attól rettegnek, hogy jön valaki, aki leleplezi őket, a képmutatásukat.”

...

A fegyőr tálcán hozta az ebédet, és letette az asztalra, aztán szó nélkül kiment. Tulajdonképpen csak az ajtó csikorgásából és a lépésekből következtetett, hogy az őr járt a cellájában, mert az ő szeme mindvégig csukva volt, éppen a meditációs gyakorlatát végezte, amit már évek óta végzett, naponta háromszor.

Tulajdonképpen a kolostorban kezdte el ezeket a gyakorlatokat, és először imádkozni próbált, csak hogy a gondolatai túl gyakran kalandoztak el, más dolgokra. Száva atya tanácsát kérte ki, hogy mit csináljon? Az öreg szerzetes megnyugtatta, hogy helyesen imádkozni az egyik legnehezebb dolog, amit még ők is hosszú évekig gyakorolnak a szemináriumban.

Ő javasolta azt is, hogy ne imádkozzon, hanem csak meditáljon. Próbálja meg kikapcsolni az agyát, hogy ne gondoljon semmire, mert imádkozni is így kell. Amikor Istennel beszélünk, nem való, hogy a hétköznapi problémáival foglalkozzon az agyunk. Ezért, mielőtt imádkozni kezdünk, tisztítsuk meg elménket a gon-

dolatoktól, hogy olyan legyen, mint az üres edény, ami majd megtelik éltető, kristálytisztá vízzel. Így veszi birtokba agyunkat is a Szentlélek, és egyszer csak azt vesszük észre, hogy a gondolatainkat már nem is mi irányítjuk, hanem Isten. Ez az a pont, amikor lerázzuk magunkról a gravitációt, amely nemcsak testünket húzza le a földre, hanem a gondolatainkat is.

Neki még nem sikerült eljutni ebbe az állapotba, ezért aztán naponta háromszor tíz-tizenöt percig gyakorolta, hogy az elméjét megtisztítsa a gondolatoktól. Igaz, sokszor elkeseredett, mert úgy érezte, hogy az évek alatt jöttányit se jutott közelebb a céljához. Túl sok volt a fejében a gondolat, és azok túlságosan is mélyen fészkeltek be magukat az agyába, hogy csak úgy megszabaduljon tőlük. Aztán rájött valamire, amit a szerzetes nem említett. Talán elfelejtette, vagy pedig annyira természetesnek tartotta.

Ez pedig az volt, hogy ahogyan a gondolatoktól megtisztítja az elméjét, úgy a félelmeit is száműzni kell. Hiszen hogyan is adhatná át magát bizalommal Istennek, ha csak egy szemernyi félelem is maradna benne? Ha aggódunk valami miatt, a félelem beeszi magát a sejtjeinkbe, és amikor úgy gondoljuk, hogy száműztünk minden gondolatot az elménkből, a félelem előlopakodik és fogságba ejti a gondolatainkat.

...

Kinyitotta a szemét, és pillantása az asztalra esett, ahol ott volt tálcán az ebédje. Minden szigorúan műanyagból, hogy a foglyok ne tudjanak magukban kárt tenni.

A tálca alól kilógott valami, és ahogy jobban megnézte, látta, hogy egy újság széle az. Mint a vércse a zsákmányára csapott le rá, és az

ebédhez hozzá se nyúlt, amíg az újságot az utolsó betűig ki nem olvasta. Sose gondolta volna, hogy ennyire ki lesz éhezve a hírekre, mert eddig bárhol is bujkált, mindenhol hozzájutott az információkhoz. Három, vagy ki tudja, hány napja, mióta fogságban tartották, nem jutott hozzá semmi információhoz, így aztán most mohón olvasta a híreket.

Az újság vezércikkben foglalkozott a letartóztatásával, bár azt is odaírták, hogy ezt nem hivatalos, de megbízható forrásból tudják. A cikkhez egy fénykép is tartozott, ami még Dragan Dabicsként ábrázolta. A cikkíró azt írta, hogy letartóztatásának a hírére radikálisok egy kisebb csoportja gyülekezett az Igazságügyi Palotánál, amit ezért jelentős rendőri egységekkel erősítettek meg.

„Informátorunk szerint Karadzics már nincs is Szerbiában, mivel a belügyminisztérium gyorsított eljárással kiadta őt a hágai Nemzetközi Bíróságnak.”

...

Az újságot az asztalra dobta és öklével megtámasztotta az állát. Gyakran vette fel ezt a tartást, mikor a gondolataiban akart elmélyedni, és a barátai gyakran vicceltek vele, hogy ő volt Rodin szobrának a modellje. Nem is tudták, hogy mennyire igazuk van, jöllehet a helyzet fordított volt.

Ő használta modellnek Rodin Gondolkodóját, amikor arról volt szó, hogy Dragan Dabicsként új szokásokat kell felvennie. Úgy dolgozta ki ezt a figurát, mint a színész, aki megkapja a szövegkönyvet, amibe neki kell életet lehelnie azzal, hogy a szereplőnek személyiséget, gesztusokat teremt, szerethetővé vagy elenszenvenné teszi. Neki is így kellett felépíteni Dragan Dabics személyisé-

gét, és ehhez teljesen új szokásokat kellett felvennie.

Egyszer beszélt egy szakértővel, aki fedett ügynököket képzett ki, és ő mondta, hogy az ügynökök leggyakrabban úgy buknak le, hogy az előző életükből magukkal hozott szokásaik buktatják le őket. Ezért aztán a legjobb egy ügynökön agymosást végezni, hogy lépésről lépésre felépítsük az új személyiségét.

Közben arra is rájött, hogy olyan ez, mintha egy második lehetőséget kapnánk, és kijavíthatjuk azokat a személyiségünkbe kódolt hibákat, amelyek az előző életünkben megnehezítették a sorsunkat. Így aztán bizonyos fokig úgy is tekintett a személyiségcserére, mint egy lehetőségre, nem úgy, mint valami kényszerre.

Amikor ott a kolostorban megkapta a papírokat, amik Dragan Dabics nevére voltak kiállítva, és egy új élet lehetőségét kínálták, hogy visszatérjen a társadalomba, nem tudta, kinek köszönje ezt a lehetőséget. A papírokat postán kapta, egy közösleges levélben, amire nem írtak feladót.

Mikor Száva atyának is beszélt a kétségeiről, hogy nem tudja, kinek köszönheti az új életét, ő azt tanácsolta, hogy legokosabban akkor járna el, ha nem is kutatná, kinek köszönheti. Tekintse ezt a Gondviselés ajándékának, amiben az emberek csupán eszközök voltak Isten tervében.

Valamiért úgy érezte, hogy legokosabb lesz az öreg szerzetesre hallgatni, és ezek után nem kutatott tovább. Egyébként, röviddel az érkezése után arra is rájött, hogy a kolostor bizonyos fokig központja a szerb ellenállásnak, mert rajta kívül is bujkáltak itt olyanok, akik az elmúlt évek történései miatt voltak kénytelenek a hatóságok elől rejtőzködni. Attól azonban óvakodott, hogy ezt a szerzetesnek is

elmondja, mert gyanította, hogy valami módon ő is a részese ennek az ellenállásnak.

...

A „Gondviselés” segítségét később is tapasztalta, amikor Dragan Dabics életét fel kellett építenie, és egy titokzatos erő mindig a segítségére sietett.

Az volt az érzése, hogy figyelik, de emiatt nem aggódott, legfőképp pedig nem akarta kideríteni, hogy ki az, hiszen tudta, hogy nem akar neki ártani. A döntő pillanatokban, amikor elbizonytalanodott, mindig eszébe jutottak Száva atya szavai, hogy az emberek csupán eszközök Isten tervében.

...

Természetgyógyászattal kezdett foglalkozni, ami nem is állt annyira távol az eredeti szakmájától. Elsősorban életmódtanácsokat adott a hozzá fordulóknak, és maga is meglepődött, hogy így milyen eredményesen tudott gyógyítani. Az orvos feladata mindezekelőtt elhítenni a beteggel, hogy képes rajta segíteni. A gyógyulás ezek után már bizonyos fokig automatikus folyamat. Ezt nevezi a szakirodalom placebo-hatásnak.

Ez volt tehát az ő módszere is. Mindig magabiztosan viselkedett, hogy a betegben egy szemernyi kétség se maradjon, a megfelelő orvoshoz fordult, aki tudja a gyógyírt az ő betegségére. Lehetőleg sűrűn kellett olyanokat mondania, amiből a páciens arra következtetett, hogy ő egy nagyon bölcs ember, és ha ilyen bölcs, akkor nyilván az ő bajára is tudja a gyógyírt.

Cikkeket is írt, amikhez kitűnő alapanyag volt a Száva atyával folytatott beszélgetések. Úgy érezte, hogy az egyetem óta nem tanult annyit, mint ezekből a beszélgetésekből. Az

öreg szerzetes egy igazi látó bizonyosságával tapintott rá énjének az olyan pontjaira is, amelyeket még maga előtt is titkolt, mert annyira szégyellte őket vagy annyira sötét volt.

A szerzetes elmondta, hogy aki évtizedekig gyóntat, annak az ilyen finomságokra is megnyílik a látása. Az emberek elmennek hozzá gyónni, de csak köntőfalaznak, nem mernek ráterni a valódi bűnökre, mert azt hiszik, hogy Isten úgyis mindent lát.

„Pedig a bűnöktől csak úgy szabadulhatunk meg, ha kimondjuk őket.”

És neki ilyenkor kell kézen fognia a hozzá fordulót és rávezetni, hogy mondja ki azt, ami igazából a szívért nyomja.

„Mert addig akár hetenként is jöhet hozzám gyónni, és én adhatok neki ezer feloldozást is, amíg ő nem ad magának feloldozást, nem szabadul meg a bűntől. Mert a bűn olyan a léleknek, mint a kórság a testnek, amit ha nem gyógyítunk meg teljesen, kétszeres erővel tér vissza. A gyógy mód ebben az esetben az, hogy merjünk bizalommal odafordulni valakihez, megosztani vele a lelkünket nyomasztó bűnt.”

...

Lassanként elkezdte felépíteni az új életét, Dragan Dabics életét. Persze ez nem volt zökkenőmentes, és ezek a mélypontok leginkább akkor jöttek el, amikor szembesült azzal a másik étellel, amit azelőtt élt. Mikor üzenetet kapott a múltból, ami nem Dragan Dabicsnak, hanem Radovan Karadzicsnak szólt.

Például akkor, amikor a televízióban látta a felesége üzenetét, hogy érte, a gyermekeikért hozza meg az áldozatot és adja fel magát. Olyan volt ez az üzenet, mint egy segélykiáltás. Tudta, hogy az eltűnése óta mennyit

zaklatják a családját, hiszen hozzá is eljutottak azok a hírek, amelyek erről szóltak.

Közvetlenül az eltűnése után megszállták az egész várost, és egy héten keresztül átkutatták mindent a legapróbb zugig. Ő persze már akkor Koszovóban volt, a kolostorban, ahol a következő hónapokban élt, amíg meg nem kapta a papírjait. Aztán a nagyobbik fiát tartóztatták le, hogy ő biztosan tudja, hol az apja. Persze hogy nem tudta.

Ezután küldte nekik az első üzenetet. Száva atya mondta neki, hogy a fiainak joguk van hozzá, hogy tudják, mi van az apjukkal.

Álmodni gyakran álmodott velük, és az álmaiban a fiai még kicsik voltak, mert rájött, hogy életének ez az a szakasza, amikor a legboldogabb volt. Aztán belesodródott a politikába és rádöbbsent, hogy a szerbségnek, ott, Boszniában nincs vezetője, és ennek a hiányában az áldozat szerepére van ítélve. Ugyanis, a híresztelések ellenére, a háborút nem ők kezdték.

A horvátok és a bosnyákok annyira zaklatták szerb szomszédjaikat, és annyira erőszakosak voltak, hogy ők már kezdték idegennek érezni magukat saját szülőföldjükön. Amikor a gyereke sírva jön haza az iskolából, hogy a horvátok megverték, vagy a feleségét a piacon leköpi a bosnyák szomszédasszonya, akkor nehéz a családfőt nyugalomra inteni. A szerb büszke nemzet, mint Száva atya mondta, és az ehhez hasonló atrocitások adták a fegyvert a kezébe, hogy megvédje az övét.

...

Azután, hogy az üzenetet közvettítette a televízió, az éjszakai álmatlanok lettek, hogy a családja miatta szenved, talán éppen most kínozzák

családtagjait. Tépelődött, és ennek a tépelődésnek az lett a vége, hogy feladja magát.

Közben eltelt egy hét, és az elhatározás óta is három nap. Gyűjtötte magában a bátorságot, hogy végigmenjen az úton, az elhatározástól a tettig. Egy reggel a rendelőbe belépve egy borítékot talált az asztalon, ami az előző este még nem volt ott, erre tisztán emlékezett.

Nagyot dobbant a szíve, mert a borítékon a felesége kézírását ismerte fel. Remegő kézzel bontotta fel a borítékot, amiben egy rövid levél volt.

A levélben a felesége arról írt, hogy a videóüzenetnek egy szavát se higgye el, mert azt csak azért mondta, hogy ne zaklassák tovább a családját. Hogyha arra kérné, adja fel magát, azt a szerelmük, a házasságuk, a gyerekeik elárulásának tartaná, és reméli, ismeri annyira a feleségét, hogy tudja, ő azt az üzenetet nem gondolta komolyan. Csak az eleje rakott szöveget olvasta fel. A levél végén pedig biztosította őt a szerelméről, amely örök.

...

A levél helyreállította lelki egyensúlyát, amit a televíziós üzenet felbillentett. Kicsit szégyellte is magát, hogyan tudta elhinni arról a nőről, aki neki örök hűséget ígért, hogy arra kéri, adja fel magát?

Mindenesetre abból, hogy ez a levél eljutott hozzá, azt is megtudhatta, hogy a Gondviselés továbbra is rajta tartja a kezét, láthatatlanul ott van körülötte és vigyáz rá.

Ebben az időben került a kezébe egy könyv, ami mintha csak az ő történetét írta volna meg. A főhős itt is egy külvárosi rendelőben bujkált, és álneven gyógyított. Ahogy egyre beljebb hatolt a történetbe, úgy lett mindinkább az a kísérteties érzése,

hogy a könyvet személyesen neki címezték, és valaki pontosan azért írta, hogy őt kintartásra buzdítsa.

Lehet, hogy örült gondolat volt, de hát az ő helyzetében abból merít erőt az ember, amiből csak tud. És ha egy könyv az, hát akkor egy könyvből.

...

Mert bujkálni nem olyan egyszerű, mint azt elképzelik az emberek. Titkolózni mindenki előtt, mert nem tudhatod, hogy ki lesz az árulód. Odafigyelni minden szavadra, mert akár egy szerencsétlen félmondat is az árulód lehet, hát ez olyan idegőrlő, mint lapulni a lövészárkokban, várva, hogy az ellenség mikor támad. Közben pedig a tudat, hogy ha nem vagy elég éber, egy golyót kapsz a fejedbe vagy átvágják a torkod. Nem csoda, ha voltak katonák, akik nem bírták ezt a nyomást, és le kellett őket szerelni, mert idegösszeroppanást kaptak.

Nála is jelentkeztek a pánikrohalmok. Az éjszaka közepén felébredt, és megmagyarázhatatlan szorongás lett rajta úrrá. Olyannyira, hogy megmozdulni is képtelen volt, és leizzadt az erőlködéstől, hogy karját felemelje. Próbálta szabályosan szedni a levegőt és nagyokat lélegezni, ami segített. Másnap éjjel azonban visszatért a roham, ami az idő előrehaladtával csak rosszabbodott. Már az utcára se volt képes kimenni, mert az volt a kényszerképzete, hogy az épületek rádőlnek és agyonnyomják, és percenként legalább tízszer fordult hátra, hogy meggyőződjön, nem követik. Hetekig ki se mozdult a lakásából. Tudta, hogy gyógyszerre van szüksége, és ekkor hívta fel egy volt kollégáját a régi idők-ből, aki egy idegszanatóriumnak volt az igazgatója.

Ő volt az egyetlen, akinek Dragan Dabicsként a régi énjét felfedte, és

kérte, hogy írja fel a szükséges gyógyszerert a betegségére.

Nehéz leírni azt a megkönnyebülést, amit akkor érzett, mikor végre úgy léphetett ki az utcára, hogy nem rándult görcsbe a gyomra, és azt se érezte, hogy ott az utcán fog szívrohantot kapni. Már a háta mögé se pillantott őt másodpercenként rettegetve.

...

Az olvasás az évek során a szenvedélyévé vált, mikor rettegetett az emberek közé menni, mert folyton azt várta, hogy valaki felismeri és letartóztatják. Ebben az időben szabályos házi fogásban élt. A televízió pedig csak idegesítette, mert otrombának találta, így aztán hosszú hónapokig a távirányítót se kereste. Sőt, egyszer, mikor takarítás közben a kezébe akadt, dühösen kidobta az ablakon. Ma már nem tudná megmondani, hogy mire volt dühös akkor épp. Akkoriban túl gyakoriak voltak nála a megmagyarázhatatlan érzelmi kitörések.

Túlságosan sok minden kavargott benne, ami túl mély volt, és úgy érezte, hogy azok a sekélyes műsorok, amik a csatornákból dőltek, mintha direkt őt gúnyolták volna. Ekkor nyúlt fel először a könyvespolcra és emelte le az első könyvet, ami a keze ügyébe került. Legnagyobb meglepetésére az olvasás megnyugtatta, mert amíg egy másik ember gondolataira koncentrált, addig se a sajátjaival foglalkozott.

Az első könyv után jött a második, és észre se vette, de elfogytak a könyvek a polcra. Nem esett kétségbe, előlről kezdte az olvasást. De amikor már harmadszor olvasta újra a könyveit, rájött, hogy szüksége lesz új könyvekre, hacsak nem akarja élete végéig azt a néhány könyvet olvasni, ami a polcon van. Megtudta, hogy a környéken van egy jó kis könyvtár, és

az elkövetkező években ennek lett a szorgalmas látogatója. Gyakran szóba elegyedett a középkorú könyvtárosnóvel, aki mindig örült, mikor meglátta, hiszen rajta kívül szinte csak diákok látogatták a könyvtárat.

A televízióval továbbra se volt kibékülve. Fél óra tévénézés után megfájdult a feje. Ezért hát itt is mindjárt az volt a kérése az első kihallgatáson, hogy könyveket adjanak neki, amit még azon az estén teljesítettek is. Legjobban a Bibliának örült, ami Dragan Dabicsnak is a rendszeres esti olvasmánya volt. Most leginkább a zsoltárokat olvasta, és ha lefordította azokat az ő jelenlegi helyzetére, akkor hátborzongatóan igaznak találta mindazt, amit Dávid király háromezer évvel ezelőtt leírt.

„Korán hallasd velem kegyelmedet, mert bízok tebenned! Mutasd meg nékem az utat, melyen járjak, mert hozzád emelem lelkemet! Szabadíts meg engem ellenségeimtől, Uram, hozzád menekülök!”

(Zsolt. 143)

...

Máig lidérces emlékként kísérti a rakéták süvöltése, ahogy a levegőt hasítják, majd a robbanást a becsapódás után. Hátborzongató volt a tudat, hogy hiába is akarna, sehova se bújhat előlük. Mert ezek a rakéták már hőérzékelővel vannak felszerelve, hogy felkutassák a célpontot és megsemmisítsék. Akár a halálosztagok, amiket minden háborúban bevetnek a háborúzó felek, és az a dolguk, hogy az ellenség vezetőit likvidálják.

Mikor az első robbanásra felriadt, azon a kilenc évvel ezelőtti éjszakán, egyből egy évvel azelőtti emlék ugrott be, amikor ugyanilyen borzalmasan süvítettek a rakéták, és az ő

torka akkor is összeszűkülte félelmében. Bármennyire is tudta, hogy azok a rakéták nem őt vették célba, de aki kislgyerekként átélte a háború borzalmait, azt ez az emlék egész életén végigkíséri.

Úgy feküdt az ágyban, akár egy darab fa, tehetetlenül és kiszolgáltatva várta a halált, hogy a légnyomás széttépje, mint valami rongybabát, és pontot tegyen mindennek a végére. Aztán a robbanás volt, ami magához térítette. Felkelt az ágyból és az ablakhoz ment, ahol a redőny rései közt látta, hogy kint a városban már ég valami. Ekkor meghallotta, hogy az ajtón kopogtatnak (áram nem volt, mert a gépek szétlőtték az erőművet).

A házmester volt az, aki sorra járta a lakásokat és felszólította a lakókat, hogy menjenek le a ház alatti óvóhelyre. Neki is mondta, hogy menjen le, de ő azt válaszolta, hogy a lakásban marad. A köpcös, kopasz emberke megvonta a vállát és ment a szomszéd lakáshoz, ahol már nyílt az ajtó.

A következő napokban is a lakásban maradt, pedig a NATO gépei minden éjszaka bombázták Belgrádot. Egyszer még a Kínai Nagykövetséget is eltalálták a rakéták, amiből diplomáciai incidens lett. A kávéházi stratégiák, akik minden háborúban akadnak és utolérhetetlen stratégiai érzéssel kommentálják a háború eseményeit, most azt mondták, hogy emiatt a baklövés miatt a NATO le fogja állítani Belgrád bombázását. Ő azonban tudta, hogy ez hiú reménység, hiszen a diplomata dolga pont az, hogy elsimítsák az ilyen baklövéseket. És ez általában sikerül is, hiszen Kínának se az az érdeke, hogy haragszomrádot játsszon legfontosabb kereskedelmi partnereivel, akikhez exportjának a zöme irányul. És csakugyan, pár napon belül rendeződött a konfliktus.

Azért ezeknek a napoknak voltak örömteli eseményei is, amelyek táplálták a nemzeti öntudatot. Ilyen volt az is, amikor lelőttek egy amerikai lopakodót. Lám, amire a legmodernebb high-tech kütyük nem voltak képesek, azt megoldotta az ötvenéves orosz technika. Akkor éjszaka az emberek kitódultak az utcákra és úgy ünnepeltek, mintha legalábbis világbajnokságot nyert volna a válogatot.

A propaganda természetesen kihasználta az esetet, és az újságok napokig csak erről cikkeztek. Úgy tállták, hogy a hadsereg a második világháború óta nem hajtott végre ekkora hőstettet. A katonákat, akik részt vettek a lopakodó lelövésében, hősnek kiállították ki. Interjúkat adtak, és hetekig ők voltak az újságok, magazinok címlapján.

Ő is lement az utcára, ahol karneváli volt a hangulat. Ismeretlenek kínálták pezsgővel, borral, pálinkával, kinek mije volt. Fiatal lányokkal csókolózott össze, akiket magukkal ragadott a nemzeti lelkesedés. Veteránokat látott kigyerekként zokogni, és tudta, hogy annak a katonának a helyébe képzelik magukat, aki a rakéta indítógombját megnyomta, amivel a gépet lelőtték.

El tudta képzelni, hogy mit érezhetnek azok az emberek, akik éjszakánként a sziréna hangjára riadnak, és tehetetlenül kénytelenek túrni, hogy az ellenség a városukat bombázza. És senki se védi meg őket, mert ők egy bűnös nép fiai, mint a második világháború után a németek.

...

Azt már akkor is tudta, hogy arra a konferenciára hiba volt elmenni. Ugyanis a televíziós tudósításban hosszú másodpercekig látható volt az arca, és bár el volt változtatva a kül-

seje, de azért egy jó szemű néző még így is kiszúrhatta, az ötmillió dollár pedig éppen elég kísértés volt.

Pedig amikor megkapta a nevére küldött meghívót, ami egy természetgyógyász konferenciára invitálta, az első gondolata az volt, hogy nem megy el. Csakhogy az ördög incselkedett vele, hiszen az álcázása olyan jól sikerült, és Dragan Dabics enje annyira az övé volt, hogy a bujkálás éveiben még csak a lebukás lehetősége se fordult meg a fejében. Az elmúlt évben még nyaralni is elment, két hetet a montenegrói tengerparton töltött, és évek óta akkor tudott először ellazulni.

A pszichológia-szakkönyvek is azt írják, ő pedig tanította a leendő ügynököknek, hogy a lebukás veszélye akkor a legnagyobb, ha eluralkodik rajta a hamis biztonságérzet, mert akkor követed el azokat a hibákat, amelyek lelepleznek. Vele is pont ez történt, beleesett a biztonság illúziójának a csapdájába és ostoba hibát követett el.

Elgondolkozott rajta, vajon törvénytörő volt-e a lebukása? Játshat-e egy ember egész életén át szerepet anélkül, hogy lebukna? Lehet-e a második énünk olyan, mint a velünk született én? Vagy mégis van valami apróság, ami elárul minket? Lehet, csak egy apró mozdulat, ami évekig ott lapul tudatunk mélyen, de a legrosszabb pillanatban mégis előjön és az árulónk lesz.

Igen, hallott már ő is mendemondákat olyan náciokról, akik megúszták a számonkérést, de hát ők Dél-Amerika dzsungelében éltek, ahol könnyen nyomát veszti az embernek, és nem egyszer egész szervezetek dolgoztak azon, hogy ez így legyen.

Neki azonban ezekben az években nem volt semmilyen segítsége, és így

belegondolva már az a csodálatos, hogy ennyi éven át megúsza lebukás nélkül... illetve... azért ez nem igaz, mert dehogyan volt ő segítség nélkül. Ott volt a felesége levele, ami a legjobbkor jutott el hozzá, vagy az újság, amit délben a cellájába csempésztek. Úgyhogy valaki egészen biztosan nyomon követte a sorsát és közbelépett, ha segítségre volt szüksége, őt azonban nem érdekelte ennek a titokzatos valakinek a kiléte. Megelégedett azzal, amit Száva atya mondott, hogy az isteni Gondviselés vigyáz rá.

...

Másnap már korán reggel vitték a vizsgálóbíróhoz, még a reggelijét se tudta befejezni. Az irodában már hárman várahoztak. A vizsgálóbíró az asztalnál ült, mellette állt a Nemzetközi Bíróság képviselője, és az ajtónak háttal ült az ügyvéd. Ahogy belépett, a Nemzetközi Bíróság kiküldöttje szemtelenül végigmérte, tekintetében nem is leplezett diadallal.

A vizsgálóbíró felállt, kivett egy lapot az előtte fekvő dossziéból, és torkát megköszörülve olvasni kezdett.

– Radovan Karadzics, az ön ügyét a háborús bűnökre vonatkozó törvények értelmében a szerb kormány átadja a háborús bűnöket vizsgáló Hágai Nemzetközi Bíróságnak. A határozat ellen joga van fellebbezni.

– Természetesen fellebbezünk – sietett közölni az ügyvéd.

A szeme sarkából látta, ahogy a Nemzetközi Bíróság megbízottja az ügyvéd megjegyzésére bosszús fintort vág, mint akinek elrontották a játékát. Ő pedig gondolatban melegen megrázta az ügyvéd kezét, hogy egy pillanatra letörölte ennek a pökheni alaknak a képéről azt az önelégült kifejezést, amellyel valamennyiük tudtára adta önnön felsőbbrendűségét. Tisztában volt azonban azzal is, hogy ez csak részsiker, mert a csatát végül ő fogja megnyerni. Hiszen ömögötte ott áll az egész gépezet, aminek semmiség egy kis nép bedarálása.

Szilágyi Perjési Katalin

Franciska

– Itt van, megjött Franciska – lelkenedett diadalmasan özvegy Szeredi Antalné, mikor pincsijét sétáltatva ismerőst köszönhetett.

Franciskát és az öregasszonyt az egész környék ismerte. Még emlékeztek az öreg Szeredire, aki télen-nyáron kis kötött sapkában üldögélt a padon, nézte a kis tér világvárosi forgalmát. Néha galambokat etetett, és annyira hozzátartozott a környékhez, hogy miután fél év alatt felfalta a rák, hiánya indulatokat keltett. Az indulatok tárgya özvegye volt, kit a temetés után röviddel folyamatosan kerestek fel ismerős és számára ismeretlen emberek, kik vigasszal és jó szándékú tanáccsal próbálták ellátni őt özvegysege napjaira. Mindenkit elhajtott a kötelező részvéltatogatások után, csak a hentes Ferit tűrte meg, aki gyakran átkopogott a reggeli nyitás előtt, hogy szép oldalas érkezett, ne hozzon-e egy darabot. Meg a sarki virágboltos kislányt, aki egy cserép fehér mályvát adott, ültesse ki a papa sírjára. Néha a közértes Marika is benézett, kis stanicli nápolyit hozott, vaníliásat, mert özvegy Szerediné csak azt szerette.

Eseménytelennek sosem lehetett mondani napjait, kis lakásukat pedáns rendben tartotta, s mivel gyermekei nem születtek, mindent felforgató és elpusztító unokák hordája sem veszélyeztette a csipkés és nippes idillt a régi bieder darabokkal berendezett nappaliban, ahogy ő emlegette, a szalonban.

Élete viszonylagos rendjét a virágos kislány jó szándékú meglepetése borította fel, ki nem tudván szabadulni saját kutyája almának utolsó kölykétől, egy napon özvegy Szeredinének ajándékozta.

Az első találkozás nem volt túl sikeresnek mondható, ott álltak hárman, a virágos kislány, a vőlegénye és a megajándékozott a fényesre vikszolt parkettán, míg a kis állat félelmében nyűszítve az egyik faragott szék alá piszkolt. A kis tócsa egyre terjedt, majd elfolyt a perzsaszőnyeg alá, és kifelé menet a vőlegény nem jósolt túl nagy jövőt a pincsinek. De ebben nem lett igaza.

Pár hét telt el a kényszerű összezsizsolódásban, majd az ismerősök előre köszöntek Franciskának, kinek a hentes alkalomadtán friss parizervéggel kedveskedett, s a nápolyit ugyan nem szerette, de reszketett a csokis kekszért, amivel Marika kényeztette.

Özvegy Szerediné kivirult, fakó orcája megszínesedett, az állandó mozgás a jó levegőn, a napi többszöri találkozás ismerőseivel kibillentette kezdeti letargiájából, mely a gyász elején elhatalmasodott rajta.

Franciska átesvén az első hónapok kölyökkori szertelenségein, kiegyensúlyozott ebbé cseperedett, kis műtéttel megszabadították a tolakodó és rámenősen kutyák zaklatásaitól. Napjaik kényelmes és langyos egyhangúsággal teltek, naponta háromszor felhangzott az itt van, megjött Franciska csatakiáltás, ilyenkor kinézett a hentes Feri, persze, csak ha nem volt vevő, közértes Marika is kiintegetett, és a virágos kislány csak azért nem, mert időközben kisfia született a vőlegényétől, aki pár éve feleségül vette.

Igen. Az idő eltelt, Franciska pofája is megőszült, és özvegy Szeredinén is furcsa változások mutatkoztak. Elkezdett nem enni, spórolt, az a kényszerképzelete támadt ugyanis, hogy ismeretlen erők éjjelente megdézsmálják kicsiny pénzecskéjét, s neki csak annyira futja, hogy Franciskát jótarthatja.

Az öregasszony egyre apadt, Franciska meg egyfajta szőrös, düledt szemű léggömbbé deformálódott a póráz végén. Asztmás szuszogása rendre kicsalta a hentest az ajtóba, s egy ilyen alkalommal történt, hogy özvegy Szerediné meghívta őket. Igen, titokzatos kis mosollyal sovány orcáján ebédre invitálta őket, Ferit, a virágos kislányt meg a közértes Marikát.

Zamatos, fűszeres illat hömpölygött a konyhából, amint elfoglalták helyüket a díszes teríték mellett.

Talán báránysült, turbolyával – tűnődött a hentes, aki nagy gurmand volt.

Aztán az ajtón belépett özvegy Szerediné, kezében díszes peccenyéstálon ropogósra pirult húsok, kissé párás szemüvege mögül szeretettel mosolygott rájuk, s a tálal kissé megemelve, mint szíves kínáláskor szokták, így szólt:

– Itt van, megjött Franciska!

Tartalom

Kő-Szabó Imre:	
Elkésett döntés	1
Mika Gabriella:	
Előre! Rendületlenül!	4
Nagy Zopán:	
„Álmokról és tájakról”	8
Nyírfás Pyrker Dezső:	
A három királyfi meséje	14
Százdi Sztakó Zsolt:	
Lelkiismeret.	22
Szilágyi Perjési Katalin:	
Franciska	38

Távoli és nagyon ismeretlen, olykor pedig nagyon is ismert és rossz emlékű tájakról beszél ez a vékony kis válogatás. Tények elevenednek meg az egyéni emlékezések tükrében, de mesés vágyak is megvalósulnak – legalább egy-egy szöveg erejéig.

A Cédrus Művészeti Alapítvány minden évben nyílt pályázatot hirdet kortárs szépirodalmi alkotások, műfordítások és tanulmányok létrehozására. Kész művel vagy alkotói tervvel-ötlettel részt vehetnek rajta mindazok, akik magyar nyelven alkotnak. A Káva Téka-füzetek e számában a 2010-re ígért közlések ez évre átcsúszott darabjaival törlesztjük adósságunkat a próza kategóriában kiemelt szerzők iránt.

Napkút Kiadó Kft.
1014 Budapest, Szentháromság tér 6.
Telefon/fax: (1) 225-3474
E-mail: napkut@gmail.com
Honlap: www.napkut.hu

Felelős szerkesztő: Szondi György
Szerkesztő: Borbély András
Szöveggondozó: Kovács Ildikó
Tördelőszerkesztő: Szondi Bence